Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 424 ՇԱԲԱԹ 1 ՅՈՒՆԻՍ 1885 (Ն. Տ.) 13 ՅՈՒՆԻՍ 1885 30 ՇԱԲԱՆ 1302

40 ՓԱՐԱ.

ՊԱՅՄԱՆՔ

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»
ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ. Ղալաթիա

غزته‌سی اداره‌سنه

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY, Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ծանուցմունք կընդունուին ԽԻԴԸՐՆ ԷՖԷՆՏԻ գործակալութեան ձեռամբ, Քարաքէօյ, Տէյիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՈՒՐԲԱԹ 31 ՄԱՅԻՍ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԱԿԱՀՐԷԱԿԱՆ ՑՈՅՑԵՐՆ Ի ԳԱՏԸԳԻՒՂ

Գատըգիւղի հակահրէական ծանուցեալ դէպքերուն նկատմամբ Եղեռնադատ Ատենին տուած վճիռը պատիւ կը բերէ իւր արդարասիրութեան և ողջմտութեան։ Ընթերցողք լրագրոյս հինգշաբթի աւուր թուով տեսան Դատարանին այս նշանաւոր վճիռը։ Բնական էր հետաքրքրութեամբ հետեւիլ այնպիսի խնդրոյ մը քննութեան, որ ապրիլ ամսոյ առաջին երկու շաբաթներուն մէջ մանաւանդ, անօրինակ յուզմամբ մը յուզեց ու վրդովեց բոլոր Մայրաքաղաքն, և Եւրոպիոյ լրագրաց ևս ծանուցեցաւ հեռագրերով՝ ու թղթակցութեամբք, իբրեւ երեւելի նշան մը թէ «հակահրէական» կոչուած շարժումը գլուխ վերուցած է նա՛և Վոսփորի ափանց վրայ։ Եթէ ժողովուրդն յուզուեցաւ, ոստիկանութիւնն առաւել ևս յուզուեցաւ, և իւր կարգապահական եռանդեամբ, ձերբակալեց տասնեակ մարդիկ և մինչեւ իսկ տղայք, որոց սակայն բնաւ յանցանք չունենալուն դիւրաւ համոզուեցաւ Դատարանը։ Բայց ամենէն աւելի ուշադրութիւն գրաւելու արժանի կէտը՝ բոլոր այս գործի մէջ՝ սա՛ է թէ, մինչ ապրիլ 6ի և 7ի դէպքերն հակահրէական շարժման մը կերպարանն ունէին, Հրէից ո՛ և է յանցանք ունենալը չէ կրցած ապացուցուիլ Դատարանին առջեւ, և փաստերուն այս բացակայութենէն և ուրիշ անուղղակի ապացոյցներէ համոզում գոյացուցած է Դատարանը թէ խաչի մը ապականուիլը Հրէի գործ չէր։ Ճշգրիտ իրողութիւնն, ինչպէս երեւան եկաւ Դատարանին մանրամասն քննութիւններէն, սա է. Ապրիլ 6 շաբաթ օրը, Գատը գիւղի մօտ Եէլ-Տէյիրմէնի նորաշէն արուարձանին մէջ, յոյն Նպարավաճառ Ստէֆան խանութը բացած պահուն կը տեսնէ որ խաչ մը կախուած կայ հոն, ապականութեան մէջ թաթախեալ։ Նպարավաճառը խաչը կը տանի մերձակայ պահականոցն, ուշադրութիւն հրաւիրելու համար այս պղծութեան վրայ։ Առտուն շատ կանուխ էր, ոստիկանք պառկած էին դեռ, և իրեն կը հրամայեն խաչը թողուլ հոն, ըսելով թէ «եաքը պիտի նային»։ Նպարավաճառը, դժգոհ այս պատասխանէ, կ'երթայ ուրիշ պահականոց մը։ Նոյն միջոցին ճամբուն վրայ բազմաթիւ Յոյներ խաչը տեսնելով Նպարավաճառին ձեռք, կը յուզուին, և կը սկսին պոռչտալ թէ «Հրէից գործն է»։ Հրեայ մը, արդարեւ, մի քանի օրեր առաջ, Եէլ-Տէյիրմէնի իւր պարտէզի մէջ, գեղձենւոյ մը ներքեւ խրտուիլակ մը ձեւացուցած էր խաչէ. Դրացիք յուզուած էին, և ոստիկանութիւնը Գուզկունճուք փոխադրելով Հրեայն, մի քանի օրեր ձերբակալելէ յետոյ արձակած էր։ Այս դէպք տակաւին մոռցուած չլինելով, Յոյներ Նպարավաճառին ձեռքը տեսնուած խաչին ապականումն ևս կը վերագրէին Հրէից։

Երկրորդ պահականոցն ուր կը դիմէ Նպարավաճառ Ստէֆան առաջին պահականոցէն աւելի կարեւոր կը նկատէ գործն, և մինչ այս մինչ այն, աղմուկը մեծնալով, Իւսկիւտարի հրամանատար փաշային կը հասնի յուզման վայրը։ Բէյքօզի Զափթիէ ոստիկան մը կը զեկուցանէ թէ Նպարավաճառին խանութին վրայ յիշեալ խաչը կախողն էր Եաքի Զաղրացի ոստիկան Զափթիէ մը, զոր մատնանիշ կ'ընէ, և որ կը ձերբակալուի։ Փաշային, Գատըգիւղի Յունաց եկեղեցւոյն Հոգաբարձու Հաճօբուլօ էֆէնտիին իմացնելով քննութեան այս ելքը, կը յորդորէ զնա հանդարտեցնել ժողովուրդը։ Հաճօբուլօ էֆէնտի կը խօսի ամբոխին, որ կը պոռայ սակայն թէ «Իսլամք այնպէս չեն անարգեր Խաչը. պէտք է Հրեայք ըրած լինին». ուրիշներ ալ կ'աղաղակեն «Զիդօ՛ Ստաւրոս» (Կեցցէ՛ Խաչ։) Բայց այս առաջին օր ո՛ և է բռնութիւնք չեն գործուիր։ Յաջորդ օրը, կիւրակի, Թաթավլայէ, Ղալաթիայէ և ուրիշ տեղերէ գրգռեալ Յոյներ, Եէլ-Տէյիրմէնիի և Գատը գիւղի դէպքն իմանալով, հազարներով կը դիմեն դէպ յ՛այն կողմ։ Այս ամբոխի մէջէն շատեր հակահրէական աղաղակներ կ'արձակեն, և Եէլ-Տէյիրմէնիի հրէական տանց վրայ յարձակելով, քանի մը հարիւր ապակիներ կը կոտրեն։ Ուրեք ուրեք ալ հանդիպող Հրեայները կը գանակոծեն. բայց արիւնհեղութեան դէպք բարեբախտաբար տեղի չունենար բնաւ։ Երբ Հաճօբուլօ էֆ. նորէն կը խօսի ամբոխին, խոստանալով թէ յանցաւորք ըստ արժանւոյն պիտի պատժուին, նորէն կը լսուին «Զիդօ՛ Ստաւրոս», «Զիդօ՛ Հաճօբուլօս» աղաղակներն։ Այս անկարգութիւն կը տեւէ մինչեւ իրիկուն. բայց հետեւեալ երկուշաբթի նշանակելի եղելութիւն տեղի չունենար։

Այս է իրողութիւնք։ Խնդիր է արդ թէ ի՛նչ ընթացք բռնեցին ոստիկանութիւնն և դատական իշխանութիւնք։

Ոստիկանութիւնն ընդ ամենը 68 հոգի կը ձերբակալէ, յորս կան 9 տարեկան տղայէ մը սկսեալ մինչեւ ծերութիւն ամեն հասակէ մարդիկ։ Հարցաքննիչ դատաւորը կը հարցաքննէ, վկայութիւններ կը հաւաքէ, և գործն այն աստիճան ծանր կը նկատէ, որ ամբաստանելոց ո՛չ մին երաշխաւորութեամբ արձակել յանձն կ'առնու։ Հարցաքննիչը 68 ձերբակալելոց 9ը կը նկատէ ոճրագործ, և 59ն հասարակ յանցաւոր։ Այս 9 ոճրագործները Մէ... Բահճէ էֆէնտին մահու պատժոյ արժանի նկատելու չափ յառաջ կ'երթայ։ Իսկ է որ Ամբաստանիչ Ատեանն և Ընդհանուր դատախազն, իրենց ևս մասնաւոր հոգածութեամբ մը չափազանց կարեւորութիւն տալով հանդերձ գործոյն, Հարցաքննիչ էֆէնտիին չափ եղերերգական հանգամանք մը չեն ընծայեր, և իրենց պաշտօնագրոց մէջ քիչ մը կը մեղմեն 9 կարծեցեալ ոճրագործաց դէմ Հարցաքննչին ծայրայեղ խստութիւնը։

Բայց Ոճրագատ Ատեանն, իւր սովորական պաղարիւնութեամբ նայելով գործին վրայ, ո՛չ Հարցաքննիչ դատաւորին նկատածին չափ եղերական կը գտնէ զայն, ո՛չ ալ Ընդհանուր դատախազին պահանջածին չափ կարեւորութիւն տալու պէտք կը տեսնէ։ Նախ և առաջ, 68 ձերբակալելոց կէսէն աւելին, 37 հոգիք, ընդ որս 14 հայ պատանիներ և երիտասարդներ, բոլորովին անմեղ կը գտնէ. զի սոցա դէմ վկայութիւն տուող չի կար, և անուղղակի ապացոյց մ'ալ չի կար անոնց յանցաւորութեան։

Ոստիկանութիւնն, ինչպէս երեւցաւ Դատարանին քննութիւններէն, ձերբակալութիւնները չէր կատարած նոյն վայրկենին իսկ յորում ապակիներ կը կոտրուէին և Հրեաներ կը գանակոծուէին աստ և անդ։ Ժամանակ անցած էր այս եղելութեանց և ձերբակալութեանց միջեւ, այն հետեւանքն արտադրելով որ սխալ ձերբակալութիւններ եղած էին։ Գանակոծում տեղի ունեցած էր արդարեւ, բայց անպատճառ ձերբակալեալները չէին գանակոծողները։ Հարցաքննիչ դատաւորը կրնար, տեսնելով վկայութեան և ապացուցութեան այս բացակայութիւն, երաշխաւորութեամբ արձակել ամբաստանելոց մեծագոյն մասն, և զայս արձակում պահանջել՝ բանտարկելոց անժխտելի իրաւունքն էր անշուշտ։ Բայց, ինչպէս վերեւ ըսինք, խնդիրն Ապրիլի առաջին երկու շաբաթներուն մէջ արտասովոր հանգամանք մը կը կրէր. Հասարակ յանցանքի, կամ պարզ կռուի մը պէս չէր նկատուեր, և կ'երեւի թէ Միւսթանթիգ էֆ. չէր ուզած պատասխանատուութեան ներքեւ մտնել՝ արձակելով զայնս։ Ոստիկանութիւնն, և հաւանօրէն Հարցաքննիչ էֆէնտին ալ, տեղի ունեցած ցոյցերը տեսակ մը աղմկայարոյց կամ քաղաքական չարաժամ մը կը նկատէր. որովհետեւ «Զիդօ՛» աղաղակողները ձերբակալելու մասնաւոր խնամ տարուած էր, կարծելով թէ «Զիդօ՛» յեղափոխական աղաղակ մ'է։ — Իրողութիւնն և Դատարանին վճիռն այն է սակայն՝ թէ 37 անձինք, որք իբրեւ պարզ հանդիսատես ներկայ գտնուած էին Եէլ-Տէյիրմէնիի և Գատը Գիւղի դէպքերուն, յանցաւոր կարծուելով սխալմամբ, ի զուր բանտի մէջ մնացած են վեց շաբաթներ։ Իննամեայ տղայն ալ որ նոյն միջոցին բանտարկեալ մնացած էր «ոճրագործաց բանտին մէջ», առաջին անգամ դատարանի ներկայանալուն պէս, Ընդհ. դատախազին վեհանձնական առաջարկութեամբ, անմիջապէս արձակուեցաւ. զի թէպէտ բազմաթիւ չափահասք սխալմամբ կրնան բանտարկուիլ, բայց իննամեայ մանուկ մը բնաւ չի կրնար բանտարկուիլ։ — «Հակահրէական» դէպքերուն ամենէն տխուր հետեւանքն այս է անշուշտ, և փափաքելի է որ ապագային մէջ մեր հայրենակիցք՝ ինչ ազգէ և կրօնքէ լինին՝ զգուշանան դիւրաւ գրգռուելէ ու յուզուելէ, քանի այս տեսակ գրգռութիւն կրնայ արտադրել բնաւ չակնկալուած ձախողանքներ ու չարիքներ։

Ի բաց հանելէ յետոյ զանոնք որոց դէմ բնաւ ապացոյց չի կար, Եղեռնադատ Ատեանն արդէօք առաւել չզափելի ապացոյցներ գտա՞ծ է «ոճրագործ» համարուողներուն դէմ։ — Դժբախտաբար, ասոր ևս Հարցաքննիչ դատաւորին, Ամբաստանիչ Ատենին և Ընդհանուր դատախազին ծանրածանր ամբաստանութիւնք իրողութեամբք չեն կրցած ապացուցուիլ։ Ոճրագործ համարուած էին ամբոխը գրգռողներն և պատուհան կոտրողները։ Մարդ մը կ'ամբաստանուէր թէ, Հրէի մը տունը մտնելով, անոր թեւէն բռնած դուրս հանած էր, ամբոխին ցոյց տալով և աղաղակելով. «Ահա՛ ձեր փնտռած Հրեայն։» Եթէ այս եղելութիւն ապացուցուէր, արդարեւ ծանր էր ամբոխն այսպէս գրգռող մարդուն մեղապարտութիւնը։ Բայց Դատարանն ի՞նչ կը գտնէ։ — Հրեայն կը կոչուի ի վկայութիւն, և կը յայտարարէ թէ արդարեւ ինք ծեծ կերաւ, բայց չի կրնար յիշել թէ ո՛յք էին գանակոծողք։ Գալով ամբաստանեալ մարդուն որ իբր թէ զինք ամբոխին ձեռքը մատներ է, նա ո՛չ միայն չըրաւ այսպիսի չարիք մը, այլ եկաւ նոյն օր յատկապէս իւր բարեկամական աջակցութիւն ընծայել իրեն, ապահով տեղ մը փոխադրելու համար զինք։ Ամբաստանեալն ուրեմն ո՛չ թէ պատժոյ, այլ վարձատրութեան արժանի մարդ մ'էր։ Գալով ապակի կոտրողներուն, թէեւ շատ մարդիկ ապակի կոտրած էին, բայց, ինչպէս ըսինք, ձերբակալութիւնք ուշ կատարուած լինելով, ոստիկանք իբրեւ ականատես վկայ չէին կրնար հաստատել թէ այս ինչ և այն ինչ մարդիկն էին ապակի կոտրողք։ 7 անձանց դէմ միայն կրնար այսպիսի ապացոյց մը տրուիլ, և անոնց ալ 2ն անչափահաս էին։

Խնդրոյն այս վիճակին մէջ, բնականապէս Եղեռնադատ Ատեանը նախ ա՛յն եզրակացութեան եկաւ թէ բնաւ ոճիր չի կար գործուած Գատը գիւղի դէպքին մէջ։ Երբ կը յիշենք թէ քանի մը Հարցաքննիչ դատաւորներ և Ընդհ. դատախազներ մեկտեղ գալով տեղւոյն վրայ քննութիւններ կատարելէ յետոյ, Միւսթանթիգ էֆ. որոշմամբ գիրն էին «ոճրագործներուն» դէմ «մահու պատիժ» պահանջելու չափ ծանր նկատած էր գործը, Դատարանին այս վճիռը մեծ զարմանք կրնայ պատճառել։ Բայց այս զարմանք ուրախութեան հետ խառն պիտի լինի, ըստ որում Արդարութեան և Ողջմտութեան մէկ գեղեցիկ յաղթանակը կը կացուցանէ միայն։ — Եղեռնադատ Ատեանը գործուած անկարգութեանց մէջ յանցանք և կանոնազանցութիւն միայն տեսաւ։ Յանցաւոր էին ապակի կոտրողներն և ոստիկանութեան ազդարարութեանց չանսալով արգիլեալ վայրէ մը անցնողներն, և զասոնք՝ ըստ ծանրութեան պարագայից՝ բաժնելով երկու կարգերու, առաջինները, 14 հոգի, մէկ ամիս բանտարկութեան արժանի գտաւ, և որովհետեւ արդէն պէտք եղածէն աւելի կրած էին այսչափ պատիժ մը, անմեղ հռչակեալ 37 անձանց հետ զանոնք ևս արձակեց անմիջապէս։ Եռամսեայ բանտարկութեան արժանի 7 անձանց 2ը անչափահաս լինելով, պատժոյ թեթեւացումն վայելելու իրաւամբ, արդէն բաւական պատժուած նկատուեցան, և անոնք ալ արձակուեցան։ Եւ վերջապէս, իբրեւ ծանրագոյն յանցաւորներ, 68 հոգիէն միայն 5 հոգի եռամսեայ բանտարկութեան մը միայն արժանի գտնուեցան, և պարտին 3-6 շաբաթ ևս բանտ մնալ։ Իսկ կանոնազանցներու գալով, 10 անձանց դէմ ապացուցուած էր թէ արգիլեալ (յասաք) հանած էին, և որովհետեւ մէկ շաբաթէ աւելի բանտի մէջ պահելու պարտաւորութիւն չունէին, անոնք ևս արձակուեցան։

Ամեն մեծ դատ բարոյական մ'ունի։ «Հակահրէական» դէպքերուն դատաստանէն հանուելիք բարոյականն ալ այն է թէ, անգամ մ'եւս ապացուցուեցաւ որ Հրէից դէմ անուցեալ շատ մը նախապաշարմունք հիմնաւոր չեն, և ներկայ պարագային մէջ ալ Խաչն ապականողը եղած է ո՛չ թէ Հրեայ մը, այլ ըստ տրուած վկայութեան՝ ոստիկան մը, որ յոյն Նպարավաճառին դէմ թշնամական զգացմունքներ կը տածէր։ Թէեւ Իւսկիւտարի հրամանատար փաշային և Բէյքօզի ոստիկանին այս իմաստով յայտարարութիւնք ուրիշ վկայներով չեն ապացուցուած տակաւին, բայց յիշեալ Եաքի Զաղրացի ոստիկանը բանտարկեալ կը մնայ, և կը լսենք թէ պիտի պատժուի եթէ ո՛չ դատական եղանակաւ գոնէ վարչական տնօրինութեամբ։ — Երկրորդ բարոյականն ալ որ կրնայ հանուիլ, սա՛ է թէ, երբ ժողովրդեան մէջ յուզում մը տեղի կ'ունենայ, շատ անգամ կրնայ պատահիլ որ բուն յանցաւորք պրծին արդարութեան ձեռքէն և անոնց պատիժը տասնեակ անմեղներ քաշեն։ Յուսանք թէ այսուհետեւ ո՛չ այդպիսի յուզմունք կը կրկնուին, ո՛չ ալ այնպիսի անախորժ հետեւանքներ տեղի կ'ունենան։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Պ. ԿԼԱՏՍԹՈՆԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Նախարարական տագնապը կը շարունակէ Անգլիոյ մէջ։ Հաստատուեցաւ թէ Պ. Կլատսթոն գնացեր է Վէն. Թագուհւոյն մատուցանել իւր և ամբողջ Նախարարութեան հրաժարականը. բայց Թագուհին մինչեւ հիմա չէ ընդունած։ Թէեւ կը ծանուցուի թէ Պահպանողականաց Պետերն որոշած են չքաշուիլ գործոց պատասխանատուութիւնն ստանձնելէ, և հետեւապէս ընդունիլ Նախարարական պաշտօնը, բայց անոնց գլխաւոր թերթն, Սթանտըրտ, Պահպանողականաց այս միջոցիս յիշխանութիւն անցնելուն հակառակ կարծիք կը յայտնէ։ Ինչպէս կը նշանակէինք մեր հինգշաբթի աւուր Տեսութեամբ, կացութեան դժուարին կէտն այն է որ ազատական Նախարարութիւնը, կարեւոր խնդրոյ մը — Իռլանդայի — վրայ ինքզինք պարտեալ տեսնելով առջի Խորհրդարանին, թէ՛ արժանապատուութեան զգացման և թէ՛ սահմանադրական պարտաւորութեան հակառակ կը նկատէ վարչութեան գլուխ մնալ. մինչ Պահպանողականք, թէեւ յաղթող եղած են կարեւոր քուէարկութեան մը, չեն կրնար յուսալ թէ գործերը կարող պիտի լինին վարել այնպիսի Երեսփոխանական ժողովով մը, յորում Ազատականք թուական առաւելութիւն ունին Պահպանողականաց վրայ։ Պահպանողականք յաղթող եղան, զի Իռլանդայի վրայ քուէարկութեան մէջ շատ մը Ազատականներ՝ դժգոհ լինելով Նախարարութեան ինչ ինչ նոր օրինական առաջարկներէն՝ ձեռնպահ մնացած էին, և զի Իռլանտացիք, ճնշում բանեցնելու համար Նախարարութեան վրայ հոգեբանական վայրկենի մը մէջ յորում Իռլանտայի խնդիրը վճռական կէտն հասած էր, քուէ տուած էին Պահպանողականաց հետ։ Բայց Պահպանողականք չեն կրնար յուսալ թէ, երբ յիշխանութիւն անցնին իրենք, Իռլանտացիք պիտի շարունակեն միշտ ի նպաստ իրենց քուէ տալ։ Ընդհակառակն, Իռլանտացիք տրամադիր են օրուան Նախարարութեան հակառակ լինել միշտ, ո՛ր կուսակցութեան ալ պատկանի այն։ Պահպանողականք չեն կրնար նաեւ յուսալ թէ շատ մը Ազատական Երեսփոխաններ ցմիշտ դասալիք պիտի լինին Կլատսթոնեան բանակէն։ Կը հետեւի թէ արդի Խորհրդարանով ո՛չ Ազատականք կրնան յուսալ երկիրը կառավարել, ո՛չ Պահպանողականք։ Ասկէ ևս կը հետեւի թէ Նախարարական տագնապին ճշմարիտ լուծումը պիտի ընծայեն աշնան մէջ կատարելի ընդհանուր ընտրութիւնք միայն. կարծիք մը զոր կը յայտնէինք

— 70 —

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԷՐՆ

ԿՐԱՆԹ ՆԱՒԱՊԵՏԻՆ ՈՐԴԻՔՆ

ԳԼՈՒԽ Դ.

ԺԱՔ ԲԱԿԱՆԷԼԻ ԵՒ ՄԱՔ ՆԱԲՍ ՀԱԶԱՐԱՊԵՏԻՆ ԳՐԱԻԸ

Անոր մինչեւ տասնուութ տարի՝ երկու անուն միայն ունիմ յիշելիք, հռչակաւոր Պաս նաւապետն եւ դաղթականութեան երկրաչափ Պ. Պարէյեէ, որք չկրցին իրենց նախորդներէն աւելի յաջողիլ, և կը հասնիմ 1813 տարին, ուր վերջապէս անցնելու ճանբայ մը գտնուեցաւ Սիտնէյի արեւմտակողմը։ Մաքքարիի կառավարիչն 1815ին քաջաբար յառաջ քալեց այն ճանբէն, եւ Պաթիւրսթ քաղաքն հիմնեցաւ Կապոյտ լերանց միւս կողմն։ Այն ժամանակէն սկսեալ, Թրոզպի 1819ին, Օքսլի, որ երեք հարիւր մղոն յառաջ գնաց երկրին մէջ, Հովէլ եւ Հիւմ, որոց շուկէյան եղաւ ճշդիւ Թուոֆոլտ-Պէյ ծովածոցն, ուստի կ'անցնի երրուն-եօթներորդ զուգահեռականն, եւ Ստիւրթ հարիւրապետն, որ 1829ին և 1830ին Տարլինկ եւ Միւրէյ գետերուն ընթացքը գծեց, նոր իրողութեամբք ճոխացուցին աշխարհագրութիւնն, եւ գաղթականութեանց զարգացման օժանդակեցին։

— Երսունեվեց, ըսաւ Ռօպէրթ։

— Ճշդիւ։ Պիտի անցնիմ պայմանեալ թիւը, պատասխանեց Բականէլ։ Ծանօթութեան համար կը յիշեմ զէյր եւ զլէյխարտ, որք 1840ին եւ 1841ին շրջեցան երկրին մի մասն. Ստիւրթ 1845ին, Կրէկորի եւ Հէլփման եղբարք 1846ին՝ Արեւմտեան Աւստրալիոյ մէջ. Քէննէտի 1847ին՝ Վիքթորիա գետին վրայ, եւ 1848ին Հիւսիսային Աւստրալիոյ մէջ. Կրէկորի 1852ին, Աւսթին 1854ին. Կրէկորիներն 1855էն 1858՝ երկրին հիւսիսային արեւմտեան մասին մէջ, Պապէյճ՝ Թորէնս Լիճէն մինչեւ Էյր Լիճն, եւ կը հասնիմ վերջապէս Աւստրալիական տարեգրութեանց մէջ հռչակաւոր եղած ուղեւորի մը, Ստիւարթի, որ երեք անգամ ծրագրեց երկրին մէջ ըրած յանդուգն ուղեւորութիւններն։ Առաջին ուղեւորութիւնն ըրաւ 1860ին։ Եթէ կամիք, յետոյ կը պատմեմ ձեզ թէ այդ քաջ ուղեւոր ի՛նչպէս չորս անգամ Աւստրալիոյ հարաւակողմէն ի հիւսիսակողմ ուղեւորեցաւ։ Այսօր բաւական կը համարիմ աւարտել զայս երկար անուանակրգութիւն, և 1860էն մինչեւ 1862 կ'աւելցնեմ գիտութեան այս արի ռահվիրաներուն անուանց վրայ Տէմփսթէր եղբարց, Քլարքսըն եւ Հարբէրի, Պըրք եւ Ուիլզի, Նէյլըրի, Ուալքէրի, Լանտսպորոյի, Մաքինլէյի, Հովիթի։

— Յիսուն-վե՛ց, գոչեց Ռօպէրթ։

— Լա՛ւ, հազարապետ, ըսաւ Բականէլ, կ'ուզեմ առատօրէն հատուցանել ձեզ, վասն զի դեռ չյիշեցի ո՛չ Տիւբէրէ, ո՛չ Պուկէնվիլ, ո՛չ Ֆիձ-Ռուա, ո՛չ Ուիքէմ, ո՛չ Ստօքս....

— Բաւական է, գոչեց հազարապետը թուոյն առաւելութենէն ընկճեալ։

— Ո՛չ Բէրու, ոչ Քուա, շարունակեց Բականէլ ճեպընթաց շոգեկառքի մը պէս սրանալով, ո՛չ Պէնէթ, ոչ Քիւնինկէմ, ո՛չ Նիւչէլ, ոչ Թիէրս . . .

— Շնո՛րհ։

— Ո՛չ Տիքսըն, ո՛չ Սթրէլէքքի, ո՛չ Րէյտ, ո՛չ Ուիլքս, ո՛չ Միչէլ . . .

— Դադրեցէք, Բականէլ, ըսաւ Կլէնարվան ծիծաղելով բարձրաձայն, մի՛ այդչափ կոփէք տարաբաղդ հազարապետը։ Վեհանձնութիւն ըրէք, ահա պարտութիւն կը խոստովանի։

— Եւ իւր հրացա՞նն, հարցուց աշխարհագիրն յաղթական դէմքով։

— Ձերն է, Բականէ՛լ, պատասխանեց հազարապետն եւ շատ կը ցաւիմ։ Բայց դուք յիշողութիւն մ'ունիք, որ թանգանօթներու ամբողջ թանգարան մը կրնայ շահիլ։

— Ստուգիւ անհնարին բան է, ըսաւ Տիկին Էլէնա, աւելի լաւ գիտնալ զԱւստրալիա։ Ո՛չ ամենափոքր անուն մը, ո՛չ ամենափոքր իրողութիւն մը . . .

— Օ՛, ամենափոքր իրողութիւնն, ըսաւ հազարապետը գլուխը ցնցելով։

— Հէ՛, ի՞նչ է այդ, Մաք Նապս, գոչեց Բականէլ։

— Կ'ըսեմ թէ Աւստրալիոյ գտնուելուն վերաբերեալ միջադէպերուն ամենն ալ ծանօթ չեն ձեզ թերեւս։

— Օ՛ն անդր, ըսաւ Բականէլ սիգապանծ յոխորտանօք։

— Եւ եթէ յիշեմ միջադէպ մը, զոր դուք գիտցած չլինիք, հրացանս ետ կուտա՞ք ինծ, հարցուց Մաք Նապս։

— Անմիջապէս, հազարապե՛տ։

— Կնքուեցա՞ւ սակարկութիւնը։

— Կնքուեցաւ։

— Լաւ։ Գիտէ՞ք, Բականէլ, ինչո՞ւ համար Աւստրալիա Ֆրանսայի սեփականութիւնը չէ։

— Բայց կը թուի ինծ թէ . . .

— Կամ, գոնէ գիտէ՞ք ի՛նչ պատճառ կուտան Անգլիացիք։

— Ո՛չ, հազարապետ, պատասխանեց Բականէլ սրտնեալ դէմքով։

— Պարզապէս սա պատճառաւ թէ, Պոտէն նաւապետն, որ սակայն երկչոտ մարդ չէր, 1802ին այնչափ վախցաւ Աւստրալիական գորտերուն կռկռանքէն, որ իսկոյն նաւուն երկաթը վեր քաշելով փախաւ՝ յաւիտեան հոն չվերադառնալու պայմանաւ։

— Ի՛նչ, գոչեց գիտնականն, այդպէ՞ս կ'ըսեն Անգլիոյ մէջ։ Բայց յոռի կատակ մ'է այդ։

— Յոյժ յոռի, կը խոստովանիմ, պատասխանեց հազարապետը, բայց պատմական աւանդութիւն մ'է Անգլիոյ մէջ։

— Անտեղի թշնամանք մ'է, գոչեց հայրենասէր աշխարհագիրն։ Եւ լրջաբար կը յեղյեղուի՞։

— Հարկադրեալ եմ «այո՛» ըսելու, սիրելիդ իմ Բականէլ, պատասխանեց Կլէնարվան ընդհանուր քրքիջի մը մէջ։ Ի՞նչպէս, չէիք գիտեր զայս մանրամասնութիւն։

— Ամենեւին։ Բայց կը բողոքեմ։ Միւս կողմէ, Անգլիացիք «Գորտակեր» կը կոչեն զմեզ։ Արդ, մարդիկ ընդհանրապէս չեն վախնար իրենց կերած բանէն։

— Բայց եւ այնպէս կ'ըսուի, Բականէ՛լ, պատասխանեց հազարապետը ժպտելով համեստաբար։

Եւ ահա այսպէս Բիւրտի Մօր էնտ Տիքսընի հռչակաւոր հրացանը Մաքս Նապս հազարապետին սեփականութիւն մնաց։

ԳԼՈՒԽ Ե.

ՀՆԴԿԱԿԱՆ ՈՎԿԷԱՆԻ ՋԱՅՐՈՅՑՆ

Այս խօսակցութենէն երկու օր վերջ, Ճօն Մանկլ՝ իւր միջօրէականի կէտը գննելով ծանոյց թէ Տէնքան երկայնութեան 113° 37′ աստիճանին տակը կը գտնուէր։ Ուղեւորք ալ, նաւուն քարտէսը նայելով, մեծ գոհութեամբ տեսան որ հազիւ հինգ աստիճան հեռի կը գտնուէին Պէրնուլի հրուանդանէն։ Այն հրուանդանին եւ Անթրքասթոյի սարաւանդին միջեւ աւստրալիական ծովեզրն աղեղ մը կը կազմէ, զոր երսուն-եօթներորդ զուգահեռականը կ'ըստորաձգէ։ Եթէ այն ժամանակ Տէնքան դէպի հասարակածն ելնէր, շուտով կը գտնէր Ճաթամ հրուանդանն որ հարիւր քսան մղոն միայն հեռի էր իրմէ դէպի հիւսիս։ Տէնքան յայնժամ կը նաւարկէր Հնդկական ծովուն այն մասին մէջ, զոր աւստրալիական ցամաքը կը պատսպարէր։ Ուստի կըրնար յուսացուիլ թէ չորս օրէն Պէրնուլիի հրուանդանը պիտի տեսնուէր հորիզոնին մէջ։

Մինչեւ այն ժամանակ արեւմտեան քամին նպաստած էր շոգենաւին ընթացքին։ Բայց քանի մ'օրէ ի վեր հետզհետէ մեղմանալու վրայ էր, եւ քիչ քիչ հանդարտեցաւ։ Դեկտեմբեր 13ին բոլորովին լռեց, և առագաստի կայմերն վար կախուեցան անշունչ։ Տէնքան, առանց իւր զօրեղ պտուտակին, պիտի կապուէր կաշկանդուէր ովկէանի հանդարտութենէն։

Մթնոլորտին այս վիճակը կրնար երկարիլ անսահմանապէս։ Իրիկունը, Կլէնարվան կը խօսակցէր այս բանի վրայ Ճօն Մանկլի հետ։ Երիտասարդ նաւապետն, իւր առագաստներուն հետզհետէ պարպուիլը տեսնելով, յոյժ դժգոհ կ'երեւէր հովին այսպէս կարկելուն վրայ։ Իւր նաւն առագաստներով ծածկած էր, որպէս զի հովին ամենափոքր շունչէն իսկ օգուտ քաղէր. բայց նաւաստեաց ըսածին պէս, փեղյր մ'իսկ լցնելու օդ չկար։

— Ինչ որ ալ է, ըսաւ Կլէնարվան, պէտք չէ շատ ցաւիլ. աւելի լաւ է բնաւ հով չունենալ, քան թէ հակառակ հով ունենալ։

(Շարունակելի)

հինգշաբթի, առաջին հեռագրաց վրայ, և զոր անկէ ի վեր եկած հեռագրեր հաստատել կը թուին։

Անգլիոյ Երեսփոխանաց Ժողովը կ'ընտրուի եօթն տարւոյ համար։ Ի լրանալ եօթն ամաց, Ժողովն ինքնին կը լուծուի։ Բայց ամեն անգամ որ օրուան Կառավարութիւնը գտնուի ծանր խնդրոյ մը կամ ծանրակշիռ կացութեան մը առջեւ, յորում պէտք զգայ վերջին ընդհանուր ընտրութեամբք երկրէն ստացած վստահութեան ապացոյցը նորոգել տալու, կրնայ լուծել Ժողովն, և հրամայել նոր ընտրութիւններ։ Լորտերուն Ժողովն անլուծելի է, քանի որ, ի բաց առեալ Սկովտիոյ և Իռլանտայի սակաւաթիւ Լորտերն, որք իրենց ազնուական դասէն կ'ընտրուին, Լորտերուն մեծագոյն մասն աթոռ ունի ժառանգական իրաւամբ, և ո՛չ ժողովրդային ընտրութեամբ։ Ասոր փոխարէն, Լորտերուն աննպաստ մէկ քուէն երբեք չի պատճառեր օրուան Նախարարութեան անկում, մինչ Երեսփոխանութեան ամեն կարեւոր խնդրոյ մէջ աննպաստ մէկ քուէն մահաբեր է Նախարարութեան։ Որովհետեւ Նախարարութեան կամքէն կախում ունի որոշել խորհրդարանական լուծման ժամանակը, բնական է որ ամեն Նախարարութիւն ջանք ընէ Խորհրդարանը լուծել ներքին և արտաքին գործոց ըստ կարի նպաստաւոր մէկ երեւոյթ ունեցած պահուն, որպէս զի ժողովուրդն հաճի նորոգել իւր վստահութիւն օրուան Նախարարութեան վրայ, ընտրելով նորա կուսակիցները։ Պ. Կլատսթոն աչնան թողած էր արդի Խորհրդարանին լուծումն, հաւանօրէն այն յուսով թէ մինչեւ այն ատեն աֆղանեան խնդիրը բոլորովին կը վերջանար, Սուտանի և Եգիպտոսի խնդիրք արդէ քաոսային վիճակէն կ'ենէին և Իռլանտայի խնդրոյն լուծում մը կը տրուէր։ Բայց հիմա որ Երեսփոխանութեան մէկ աննպաստ քուէն եկաւ նոր հարուած մը տալ Նախարարութեան ներքին ու արտաքին ազդեցութեան և բարոյական հեղինակութեան, դժուար է յուսալ թէ մինչեւ աշուն գործերը լաւագոյն երեւոյթ մը ստանան։ Ուստի, Ռիւդէրի անգլիական Գործակալութիւնն — որ մարգարէութիւն մ'ընել ուզած էր — թերեւս չատ չի սխալիր կարծելով թէ աշնան ընտրութիւններէն Պահպանողականք յաղթող պիտի ելնեն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սամսոնէն առնուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ամեն. Խրիմեան Հայրիկ երէկ գիշեր ժամը 3ին մեկնած է անտի. Ն. Սրբազնութիւն հետեւաբար վաղն առաւօտ կ'սպասուի աստ։

Երեք Հարիւրի չափ գաւառացի և պոլսեցի պատուաւոր ազգայինք Ս. Հայրիկը դիմաւորելու պիտի երթան այս Նպատակաւ յատկապէս վարձեալ շոգենաւով որ վաղն առաւօտ ժամը 4ին պիտի մեկնի կամուրջէն և պիտի երթայ մինչեւ Գավագ։

Իսկ եթէ այս երիկուն ժամանէ Ս. Հայրիկն, յատուկ պատգամաւորութիւն մը կ'սպասէ ի Պէօյիւքտէրէ որպէս զի դիմաւորելով զՆ. Սրբազնութիւնն, գիշերն անդ անցունեն և շոգենաւով գնացող ազգայինք վաղն առաւօտ երթան ի Պէօյիւքտէրէ և հանդիսիւ բերեն զՀայրիկն։ Շոգենաւ պիտի կրնան նստիլ միայն անոնք որք յատուկ հրաւէր և տոմսակ ստացած են Կարգադիր Ցանձնախմբէն։

Կը լսենք թէ Երզնկայի Գաւառական Ժողովն ընդունեց է Գեր. Համբակ եպիսկոպոսի հրաժարականն յաջորդութենէ վիճակին։

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՔ

Վաղը Մայր-Եկեղեցւոյ կամ Գում-Գափուի, Եէնի-Գաբուի և Կէտիկ փաշայի միացեալ Թաղերը պիտի ընտրեն 16 Երեսփոխաններ։

Ընտրողաց դիւրութիւն լինելու համար, Լրագրոյս Խմբագրութիւնն հետեւեալ պատուարժան ազգայինները կը ներկայացնէ ընտրելի, վստահ լինելով թէ սոցա ընտրութիւնը—կամ վերընտրութիւնն—օգտակար պիտի լինի Ազգ. Ժողովոյն և Ազգին։

Մեծ. էֆէնտիք.

Մերեէմտզուլի	Յարութիւն
Զարդարեան	Գէորգ
Ճիվանեան	Նշան
Ինճէեան	Միհրան
Խիստավէրտի	Մաքսուտ
Խորասանճեան	Ալէքսան
Արապեան	Աղէքսանդր պէյ
Կամսարական	Խաչիկ
Պէշլիբեան	Մանուէլ
Գավանողեան	Մկրտիչ
Ուզունեան	Մկրտիչ
Կիրտաղեան	Աւետիս
Ղուկասեան	Սարգիս
Խաչերեան	Նազարէթ
Պոլլորեան	Համազասպ
Բարաղամեան	Տիգրան
Տէր Ներսեսեան	Տիգրան
Կիւլպէնկեան	Պատրիկ
Մանուկեան	Մկրտիչ
Ասասեան	Մկրտիչ
Ունճեան	Յովհաննէս
Գուրգէն	Յակոբ
Սագայեան	Ալէքսան
Քէմհանճեան	Ռուբէն
Բապուճճեան	Կարապետ

Սպանիական դեսպան Քօէլլօ կոմ. սը Նախընթաց օրն այցելութիւն տուաւ Հայ Հռոմէականաց Պատրիարք Գեր. Ազարեան Սրբազանին։

Զմշկածագէն Երեսփոխան ընտրուած է Միքայէլ էֆէնտի Սարաֆեան։

Փարիզի Ռոբէլ լրագրին մէջ հրատարակեալ ցանկէ մը կը տեսնուի թէ Փարիզի հայ գաղթականութիւնը չքեղ պսակ մը դրած է Վիքթոր Հիւկօյի դագաղին վրայ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

ՆԻՍՏ Բ.

31 ՄԱՅԻՍ 1885

Ազգային Ժողովոյ երէկի նիստը տեղի ունեցաւ ի Ղալաթիա, ընդ Նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և Ատենապետութեամբ Վսեմ. Տիգրան էֆէնտի Եուսուֆեանի։ Ներկայից թիւն էր 32, որ ի վերջոյ յանգեցաւ 46ի։

Ատեանը բացուեցաւ ժամը 3 ½ին, Ս. Նախագահ Հօր օրհնութեամբ, յետ որոյ Ատենապետ էֆէնտի իւր վերընտրութեան համար շնորհակալութիւն յայտնեց Ժողովին, հետեւեալ կերպով.

Ըստ օրինի ատենական գործողութեանց չ'անցած, թոյլ տուէք ինձ, Տեարք Երեսփոխանք, իմ ջերմ շնորհակալիքս յայտնել ձեզ այն մեծ պատւոյն համար զոր ընծայեցիք վերստին կոչելով զիս յատենապետութիւն պատւ. Ժողովոյդ։ Ու թէպէտ ո՛չ իրաւունք ունէի ո՛չ ալ կարողութիւն վերընտրուելու համար, և մտադրած էի որ և է գործօն պաշտօն չընդունելու այս տարի և բեր պարզ Երեսփոխան աշխատակցիլ միայն, զգաղմանցս ծանրութեան պատճառաւ, սակայն երկու պարագայներ հարկադրեցին զիս հպատակիլ ձեր որոշման։ Նախ, ես ձեր այն պաշտօնակիցներէն եմ որք Սահմանադրութիւնն ընդունած են իրաւանց և պարտուց կրկին տեսակէտներով, վասն զի գիտենք թէ Սահմանադրութիւնն՝ մեզ տուած իրաւանց հետ, պարտականութիւն մ'ալ կը դնէ մեր վրայ, այն է՝ բաց ի ազգային տրոց մասնակցութենէն՝ կատարել մեզ յանձնուած պաշտօններն։ Այս սահմանադրական պարտականութիւնն է ահա որ կը մղէ զիս գլխաւորաբար. և յետոյ, բացառիկ պարագայ մը կայ, այն է ներկայութիւնն մեր նորընտիր Ս. Պատրիարք Հօր որ առաջին անգամ կուգար բանալ Ժողովս։ Ուստի, որքան ալ չատ լինին զբաղումներս և ինձ յանձնուած պաշտօնը կարի ծանր, պատշաճ չ'համարեցի իմ հրաժարմամբս դժուարութիւն յարուցանել առաջին օրն որ պատիւ կ'ունենանք Նորին Սրբազնութեան նախագահութիւնը վայելելու։

Վստահելով ուրեմն Դիւանի միւս պատ. պաշտօնակցացս աջակցութեան վրայ և յուսալով որ Ժողովդ պիտի չտրտնջէ ցոյց տալ մեղմամբ այն օրինաւորութիւնը, վստահութիւնն ու համակրանքը զոր վայելեցինք անցեալ տարի, կ'անցնիմ օրուան խնդրոց։

ԱՏԵՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

1. Ատենապետ էֆէնտիի սոյն բանախօսութենէն յետոյ, քուէի դրուեցան 1884-85 Նստաշրջանի ԺԶ, ԺԷ, ԺԸ, ԺԹ, և Ի նիստերու տպեալ ատենագրութիւններն որք ընդունուեցան, յետ քանի մը դիտողութեանց։

2. Կարդացուեցաւ Մ. Զերազ էֆէնտիի հրաժարագիրն յատենադպրութենէ Ազգ. Ժողովոյ։ Զերազ էֆ. սոյն հրաժարագրոյն մէջ բսած լինելով թէ «1883ի փորձէս ի վեր, որոշած եմ չ'ընդունիլ երբեք Ազգ. Ժողովի ատենադպրութեան պաշտօնն», երեսփոխանք ոմանք դիտել տուին թէ այս հրաժարական զօրութեամբ պատճառաբանեալ կրնայ նկատուիլ, թէ պատճառն ի՛նչ ալ լինի, այս ձեւ հրաժարական մը պատուաբեր չէ Ժողովին համար, և այլն։ Սակայն Դիւանն յայտարարելով թէ տեղի չկար այս ենթադրութեանց, քուէի դրաւ Մ. Զերազ էֆէնտիի պարզ հրաժարականն՝ որ ընդունուեցաւ մէկ քուէի դէմ միաձայնութեամբ։

3. Ռուբէն էֆէնտի Կիւմիւշկէրտան անձնական տկարութեան պատճառաւ հրաժարական ղրկած լինելով երեսփոխանութենէ, հրաժարականն ընդունուեցաւ միաձայնութեամբ։

4. Տեղեկագիր Եկեղեցական Երեսփոխանաց ընտրութեան.

(ՄԻՋԱԴԷՊ)

Ապա կարդացուեցաւ եկեղեցական վեց երեսփոխանաց ընտրութեան տեղեկագիրն՝ ստորագրեալ ի Հոկոց Մասնախմբէն (Տ. Սուքիաս քահանայ՝ իբր ատենապետ, և Տ. Գէորգ վարդապետ՝ իբր ատենադպիր)։ Տեղեկագիրը կը յայտնէր թէ պակասեալ և վիճակաւ դադարեալ եկեղեցական երեսփոխանաց տեղ նոր ընտրութիւն կատարուելով ի 16 մայիսի, քուէից բացարձակ առաւելութեամբ երեսփոխան ընտրուած են Տ. Սիմէոն եպիսկ. Սէֆէրեան և Տ. Գէորգ վարդպ. Իւթիւճեան. իսկ համեմատականի մնացող անուանց վրայ կրկին քուէարկութիւն կատարուելով ի 27 մայիսի, երեսփոխան ընտրուած են Տ. Արիստակէս եպիսկոպոս Դերձակեան, Տ. Խաչատուր քահանայ Տ. Գաբրիէլեան, Տ. Յովհաննէս քահանայ Շահպաղեան և Տ. Վահան քահանայ Գրիգորեան։

Ատենապետ էֆէնտի Ժողովին հաղորդեց նաեւ սոյն ընտրութեան նկատմամբ Տ. Վահան վարդապետի կողմէ Դիւանին մատուցեալ հետեւեալ բողոքագիրն.

Վսեմ. Ատենապետ Ազգ. Ժողովոյ.

Որովհետեւ եկեղեցական Երեսփ. ընտրութեան նկատմամբ այլ ընդ այլոյ հրատարակութիւնք եղան յազգային թերթս, իբր թէ ես ինքս խարդախութիւն գործած լինիմ քուէհամարի գործողութեան մէջ, որովհետեւ հրատարակեցաւ թէ Կրօնական Ժողովը զիս ընտրելութեան իրաւունքէ զրկեալ վճռած է, և ըստ այնմ համեմատական քուէարկութեան մէջ իմ անունս ջնջուած տեսայ.

Կը խնդրեմ որ պատւ. Ժողովդ հաճի նախապէս քննութեան յանձնել այդ ընտրութեան խնդիրն, որպէս զի երեւան ելնէ խարդախութեան բուն հեղինակն, եթէ կայ, քանզի ես իբրեւ ամբաստանեալ ո՛չ հարցուեցայ, ո՛չ քննուեցայ և ո՛չ դատուեցայ, մինչեւ քննութիւն պահանջող գրաւոր բողոքը ալ տուած էի։

Ազգ. Երեսփոխան
Վահան Վարդապետ Պօրթէգալեան

Սոյն գրոյն ընթերցումէն անմիջապէս յետոյ, խօսք առնլով Ս. Նախագահն, ըսաւ— Բողոքարկու վարդապետն ինքն իսկ խոյս տուած է քննութենէ։ Առաջին քուէհամարի ժամանակ Վահան վարդապետ ներկայ էր և ինքն էր արձանագրողն. և երկրորդ քուէհամարի միջոցին, որ Կրօն. Ժողովոյ մէջ կատարուեցաւ դարձեալ իւր ներկայութեան, քուէներն համրուեցան, քննուեցան և հաստատուեցաւ որ խարդախութիւն գործած է։ Կրօն. Ժողովն այս խնդիրը նորէն քննելու հարկին մէջ չէ, վասն զի ընտրութեանց տեղեկագիրը վաւերացնելով հաստատուեցաւ նախորդ քուէհամարին մէջ տեղի ունեցած զեղծումն ու խարդախութիւնը։

Յ. Մերեէմտզուլի էֆ. — Խնդիրը ներկայացաւ ի սկզբան եկեղեցական երեսփոխանի մը առանց քննութեան և դատաստանի դատապարտուելուն դէմ բողոքելուն ամեթ. այժմ, Ս. Պատրիարքին մեզ տուած բացատրութիւններէն յետոյ, խնդիրն իւր կերպարանքը կը փոխէ, քանի որ Ն. Սրբազնութիւնը կը յայտարարէ թէ խարդախութիւն գործուած լինելն ստուգուած է։ Հետեւաբար, եթէ այսուհետեւ Վահան վարդապետ կը պնդէ որ իւր բողոքը դառնայ Ս. Պատրիարքին կամ Կրօն. Ժողովին դէմ, այն ատեն միայն Երեսփ. Ժողովս կրնայ նկատողութեան առնուլ զայն։ — Տ. Վահան Վարդապետ. Ես չէի ուզեր որ այս խնդիրն յուզուէր հոս և ժամավաճառ ընէր Ժողովդ. բայց ի՛նչ և է, հին հաշիւներ կան, թո՛ղ մնքուին։ Եկեղեցական երեսփոխանաց քուէարկութեան օրը Ս. Պատրիարքը ներկայ չէր, և ի՛նչ որ իմացած է, ի լրոյ իմացած է. կրնայ լինիլ որ սխալ հասկցուած լինին, ես կը խնդրեմ որ Ազգ. Ժողովոյ կողմէ յանձնախումբ մը կազմուի քննելու համար թէ յանցաւորն ե՞ս եմ թէ ուրիշը։ — Ձայներ. Ո՛չ, Ս. Պատրիարք Հօր բացատրութենէն յետոյ, այդ տեսակ առաջարկ չենք կրնար ընդունիլ։

(Երեսփոխաններէն ոմանք խօսք կ'ուզեն խնդրոյն մէջ մտնելու համար, իսկ մեծ մասը վիճաբանութեան փակումը պահանջելով, Ատենապետ էֆ. քուէի դրաւ փակումն որ ընդունուեցաւ 9 ի դէմ միաձայնութեամբ։ Ապա Ժողովն 2 քուէի դէմ միաձայնութեամբ հետեւեալ որոշումը քուէարկեց.

Ժողովս լսելէ յետոյ Ս. Պատրիարք Հօր բացատրութիւնները, կը յայտարարէ թէ տեղի չկայ քննութիւն կատարել իւր կողմէ, և թէ, Վահան վարդապետ եթէ ուզէ, կրնայ ուղղակի Ս. Պատրիարք Հօր դիմել, իրեն դէմ տրուած վճռոյն վերաքննութեան համար։

Ս. Փափազեան էֆ. — Միչտ քննութիւն ընելու պարտք ունի այս Ժողովս։

Մ. Մելքեան էֆ. — Այժմ, մեզ ներկայացեալ տեղեկագրոյն վրայ խօսելով, քանի որ յայտնուեցաւ թէ եկեղեցական Երեսփոխանաց ընտրութեան մէջ խարդախութիւն և զեղծում գործուած է, օրէնքը կը պահանջէ որ այդ ընտրութիւնը բեկանի և նոր ընտրութիւն կատարուի։ — Ատենապետ էֆ. Պահ մը առաջ այս մասին Ժողովոյս տուած որոշումն ո՛ր և է կերպիւ մէկ կողմ ձգել տալու միտում ունեցող ո՛ր և է առաջարկ նկատողութեան չ'կրնար առնուիլ այլ եւս. խնդիրը փակուած է։

(Մելքեան էֆէնտիի դիտողութեան վրայ՝ թէր ու դէմ քանի մը կարծեաց փոխանակութենէ յետոյ, Ատենապետ էֆէնտի քուէի դրաւ եկեղեցական Երեսփոխանաց ընտրութեան տեղեկագիրն որ ընդունուեցաւ 5 քուէի դէմ միաձայնութեամբ։ Հետեւաբար վերոյնշանակեալ վեց եկեղեցական Հարք Երեսփոխան հռչակեցան։

(Ս. Փափազեան էֆ. խօսք կ'առնու օրինական դիտողութեան մը համար)։

Ս. Փափազեան էֆ. (խօսքն առ Ս. Նախագահն ուղղելով) Կ'աղաչեմ, Ս. Հայր, ներեցէք ինծ ի՛նչ որ պիտի ըսեմ. համեմատական ընտրելեաց ցանկին մէջ Վահան վարդապետի անունն ալ կայ եղեր եւ վերցուեր է. արդեօք Ձեր Սրբազնութիւնն ինքնի՞ն ջնջած է զայն թէ Կրօնական Ժողովոյ որոշմամբ։

Ս. Նախագահն. Ես ջնջեցի։

Ս. Փափազեան էֆ.—(շարունակելով) Սահմանադրութիւնն՝ երեսփոխանական ընտրողութեան կամ ընտրելութեան իրաւունքէ զրկման արտօնութիւնը միմիայն Ժողովոց կը վերապահէ և Պատրիարքն ինքնին անձեռնհաս է այդ մասին։

Մեք լսեցինք թէ Կրօնական Ժողովը չընդունիր ձեր այդ որոշումը, թէ Տ. Սուքիաս քահանայ՝ որ կ'ամբաստանուի Տ. Վահան վարդապետէն, ինքն է եղեր քուէները կարդացողը և հաւաքողը միանգամայն։ Լսեցինք թէ Ձեր Սրբազնութիւնը ներկայ չէ եղեր նոյն օր քուէհամարին և ի լրոյ միայն իմացեր է եղելութիւնը։ Ուրեմն եղած քննութիւնք թերի է. Տ. Սուքիաս քահանայ պէտք է քննուի ի կարգին, ինչպէս նաեւ պէտք է լսուին Տ. Վահան վարդապետի բացատրութիւնները։ Թերեւս զրկում եղած է այս վերջնոյն և թերեւս հակառակն հաստատուի թէ յանցաւոր է իրօք. ճշմարտութիւնը այս ճամբով միայն երեւան կ'ելնէ։

Պատրիարքի մը որոշումը անձնական կը նկատուի, ցորչափ չվաւերացուի ձեռնհաս Ժողովէն։ Սահմանադրութեան 8րդ յօդուածի տրամադրութեամբ, Պատրիարքն ինքնին կրնայ տնօրինութիւններ ընել, պայմանաւ սակայն որ յառաջիկային բերէ զայնս Ժողովոյ և անոր ընդունելութեան ենթարկէ։ Ներկայ պարագային մէջ այսպէս չէ եղած և առաջին օրէն սխալ քայլ մ'առնուած լինիլը կը տեսնուի։

(Երեսփոխանք յամենուստ կը բողոքեն ատենաբանի այս խօսքերուն դէմ)։

Ս. Նախագահն.— Փափազեան էֆէնտիի վերջին ակնարկութիւնը չեմ կրնար ընդունիլ. ես ինչպէս առաջին օրէն յայտնեցի, ուխտած եմ հաւատարիմ մնալ Սահմանադրութեան և այդ ուխտիս կը հետեւիմ. բայց եթէ արդարեւ կը տեսնէք որ ձեր Պատրիարքն իւր առաջին քայլին մէջ կը սխալի և Սահմանադրութեան դէմ կը գործէ, բացէ՛ք քննութիւն և եթէ հաստատուի, ես կը լուծուիմ. իսկ եթէ հակառակը հաստատուի՝ թէ Պատրիարքը Սահմանադրութեան հակառակ ընթացքի մէջ գտնուած չէ, այն ատեն զրպարտիչք պէտք է լուծուին երեսփոխանութենէ։

(Զայս ըսելով, Ս. Պատրիարք Հայրը մեկնեցաւ Ժողովատեղիէն. եկեղեցական և աշխարհական երեսփոխաններէն չատեր ընկերացան Ն. Սրբազնութեան և Մատենադարան ելան այս միջադէպին պատճառաւ կրած յուզումը հանդարտեցնելու և եղած թիւրիմացութիւնը փարատելու համար)։

Ս. Պատրիարք Հօր մեկնելէն յետոյ, Ժողովը շարունակեց իւր նիստ.— Ս. Փափազեան էֆ. (խօսք ուզելով անձնական դէպքի մը համար.) Երբ եկեղեցական երեսփոխանաց ընտրութեան տեղեկագիրը ներկայացաւ Ժողովոյս, ես իրաւունք ունէի դիտողութիւն ընելու և յայտնելու թէ ընտրական գործողութեանց ճշգրիտ պատկերը չէր այն. այդ տեղեկագիրը կատարեալ լինելու համար պէտք էր որ մէջն յիշատակուէր թէ Վահան վարդապետ խարդախութեամբ ամբաստանեալ լինելով, անունը ջնջուած է ընտրելեաց ցանկէն և յաջորդն առնուած է, եւն, Այս մասին եթէ թիւրութիւն կայ, Ս. Պատրիարք Հօր չեմ կրնար վերագրել զայն. այս երկրորդ նիստն է որուն կը նախագահէ Ն. Սրբազնութիւնն, և բնականաբար այնքան վարժ չ'կրնայ լինիլ խորհրդարանական սովորութեանց. կը ցաւիմ որ թիւրիմացութիւն մը պատահեցաւ մէջերնիս, վասն զի ես չըսի թէ «Ս. Պատրիարքն առաջին օրէն սխալ քայլ մ'առաւ», այլ թէ «առաջին օրէն սխալ քայլ մ'առնել տուին»։

Յ. Մերեէմտզուլի էֆ.— Խնդրոյն բացկիզբէն դիտողութիւն ըրի որ Ս. Պատրիարք Հօր տուած բացատրութիւնէն յետոյ Վահան վարդապետի բողոքը պէտք էր դառնար Ս. Պատրիարքին կամ Կրօն. Ժողովին դէմ, որպէս զի Ժողովոյս նկատառման ենթարկելի լինէր։ Իսկ արդ, թէեւ Ժողովս իւր որոշումը տուաւ օրինաւորապէս, բայց Փափազեան էֆէնտիի դիտողութեանց վրայ Ս. Պատրիարք Հայրը կարծելով թէ իւր օրինապահութիւնը խնդրոյ ներքեւ ինկած է, յուզուեցաւ և քրտնութիւն պահանջելով մեկնեցաւ։ Տարակոյս չկայ որ եթէ Ն. Սրբազնութիւնը նոր սխալ չլինէր Երեսփ. Ժողովոյ նախագահելու, չպիտի յուզուէր այս պարագայիս մէջ, վասն զի Ժողովոյս տուած քուէն անհերքելի ապացոյց մ'է որ Ս. Պատրիարք Հօր օրինապահութիւնը բնաւին կասկածանաց չէ ենթարկուած։ Հետեւապէս կը մնայ մեզ այս թիւրիմացութիւնը պարզելով փակել միջադէպն. և ինձ կը թուի թէ պէտք է որ Մայր Դիւանն ի դիմաց Ժողովոյս տայ այս բացատրութիւնը Ս. Պատրիարք Հօր և հանդէ թէ քննութեան տեղի չկրնար մնալ, քանի որ Ն. Սրբազնութեան դէմ օրինաւոր բողոք չկայ ո՛ր և է կողմէ։

(Մերեէմտզուլի էֆէնտիի սոյն բացատրութեանց վրայ զոր Ժողովն գոհութեամբ հաստատեց, եղած թիւրիմացութիւն բարձուած նկատուելով, Ատենապետ էֆ. միջադէպը փակեալ յայտարարեց և անցաւ ատենական գործողութեանց յաջորդ խնդրոյն)։

5. Կաթողիկոսական Ընտրութիւն

Կարդացուեցաւ Էջմիածնայ Համազգային Ընտրողական Ժողովոյ Նախագահ Ամեն. Մկրտիչ Արքեպիսկոպոս Բաբամեանցի տեղեկագիրն՝ ուղղեալ առ Երեսփ. Ժողովս Թուրքիոյ Հայոց՝ որ կը ծանուցանէր կաթողիկոսական ընտրութեան արդիւնքն։ (Սոյն կարեւոր պաշտօնագիր զոր յօրակից ուրիշ թղթերու հետ ժամանակին հաղորդած էր մեզ մեր յատուկ թղթակիցն, հրատարակած ենք արդէն Արեւելքի այս չորեքշաբթի աւուր թուով։)

Յ. Մերեէմտզուլի էֆ.— Շատ ուրախ է Ազգ. Ժողովս որ կաթողիկոսական ընտրութեան արդիւնքը ծանուցանող տեղեկագիր մը կընդունի այս անգամ կաթողիկոսական Ամեն. Տեղապահէն՝ որ Թուրքիոյ Հայոց պատրիարքի պաշտօնը կատարած է մեծ արժանաւորութեամբ։ Մկրտիչ Արքեպիսկոպոս առաջինը կը լինի որ Ռուսիոյ և Թուրքիոյ Հայոց միջեւ սիրոյ համերաշխութիւնը պահպանելու նախաձեռնիչը կը հանդիսանայ, ուստի կ'առաջարկեմ որ այս առթիւ Ժողովս շնորհակալեաց քուէ տայ Ն. Սրբազնութեան

(Բոլոր երեսփոխանք կը ձայնակցին Մերեէմտզուլի էֆէնտիի՝ որ Դիւանի հրաւիրանօք՝ ի գիր կ'առնու իւր առաջարկն։)

Ազգ. Ժողովս շնորհակալութեան քուէ կ'ուտայ առ Ամեն. Տ. Մկրտիչ Արքեպիսկոպոս Բաբամեանց մեր պատրիարքութեան պաշտօնն արժանապէս կատարած և օրինաւորապէս առ Ժողովս տեղեկագրել փութացած լինելուն համար։

Ատենապետ էֆէնտի Ժողովին կը ներկայացնէ նաեւ Նախորդ Նստի մէջ Յ. Գուրգէն և Ռ. Պէրպէրեան էֆէնտիներու կողմէ ներկայացեալ հետեւեալ գրաւոր առաջարկն.

Կ'առաջարկենք որ Ազգ. Ժողովը քուէարկէ հետեւեալն.

«Ազգ. Ժողովն իւր Ս. Նախագահէն տեղեկանալով Զմիւռնիոյ Առաջնորդ Տ. Մելքիսեդեկ Ս. Արքեպիսկոպոս Մուրատեանցի ընտրութեան ի կաթողիկոսութիւն Ամենայն Հայոց, կը յայտնէ իւր խորին գոհունակութիւն այս արժանաւոր ընտրութեան համար»։

Երեսփոխանք ոմանք փափագ կը յայտնեն սոյն երկու առաջարկները միացնելու։ —Ռ. Պէրպէրեան էֆ. կը բացատրէ թէ այս երկուքը տարբեր առաջարկներ են. Մերեէմտզուլի էֆէնտիի առաջարկած քուէն տարակոյս չկայ թէ, կ'ըսէ, արդար քուէ մ'է որուն կը ձայնակցինք ամենքս ալ, ըստ որում Բաբամեանց Սրբազան յարգել տուած է Թուրքիոյ Հայոց իրաւունքներն և այնքան լաւ կատարած է մեր պատրիարքի պաշտօնը. Սակայն միւս կողմէ անուրանալի է թէ քուէից արդիւնքն արժանի է ամենայն գոհունակութեան, ըստ որում Մելքիսեդեկ Սրբազանի ընտրութիւնն ի գահ Հայրապետութեան Ամենայն Հայոց կը խոստանայ մեզ գեղեցիկ օրեր և մեծամեծ բարութիւններ։

Ա. Թընկըրեան էֆէնտի.—Պատրիարք Սրբազանն իւր բացման ճառին մէջ յայտնեց թէ Խառն Ժողովոյ որոշմամբ շնորհաւորական հեռագիր ուղղած է առ Մուրատեան Սրբազան. Ես կը կարծեմ թէ Ժողովս առ այժմ գոհ պէտք է մնայ իւր Ս. Նախագահին այս ծանուցմամբ միայն, քանի որ չենք գիտեր տակաւին թէ ի՛նչ պիտի լինի ընտրութեան ելքը։ Ես կանխահաս կը գտնեմ Պէրպէրեան եւ Գուրգէն էֆէնտիներու առաջարկը։—Մ. Ճամճեան էֆ. առաջարկեց շնորհակալութեան քուէ տալ նաեւ Համազգային Ժողովոյ աշխարհական պատգամաւորաց. — Մ. Մելքեան էֆ. Մերեէմտզուլի էֆէնտիի առաջարկած գոհունակութեան քուէն տալու հարկ կը տեսնեմ մանաւանդ անոր համար որ մեր եռանուն ցանկը նոյնութեամբ ընդունել տուած է Համազգային Ժողովին։

Յ. Գուրգէն էֆ. եւս՝ իբր առաջարկութեան տէր՝ խօսք առնլով, բացատրեց թէ իւր և Պէրպէրեան էֆ.ի առաջարկը բղխած է նախորդ նստի մէջ Ս. Պատրիարքին արտասանած բացման ճառէն յոր գոհութեամբ յիշատակուած էր Մելքիսեդեկ Սրբազանի ընտրութիւնն։ Եւ որովհետեւ, ըսաւ, բացման ճառին ի պատասխանի պատրաստուելիք ուղերձը կրնայ յապաղիլ, մենք կ'առաջարկենք նախապատուութիւն տալ նախագահական ճառին այդ կէտին և մեր գոհունակութիւնն արտայայտել քուէարկութեամբ։

(Սոյն բացատրութեանց վրայ և Ժողովոյ հաւանութեամբ, Ատենապետ էֆէնտի ուրոյն ուրոյն քուէի դրաւ ներկայացեալ երկու առաջարկներն։

Մերեէմտզուլի էֆէնտիի բանաձեւն ընդունեցաւ միաձայնութեամբ։

Պէրպէրեան եւ Գուրգէն էֆէնտիներու բանաձեւն եւս ընդունուեցաւ միաձայնութեամբ ընդդէմ մէկ քուէի զոր տուաւ Ա. Թընկըրեան էֆէնտի, յայտնելով թէ կանխահաս է այս քուէարկութիւն։

5. Խնդիր Երուսաղէմայ պարտուց բարձման

Կարդացուեցաւ Խառն Ժողովոյ մէկ պաշտօնագիրն որ ծանուցանելով Երուսաղէմայ պարտուց բարձման Յանձնաժողովոյ կազմութիւնն, այս ընդարձակ գործին պէտք եղած մղումն ու փափագուած կանոնաւորութիւնը տալու համար կ'առաջարկէր լիազօր իշխանութիւն տալ Յանձնաժողովին՝ իւր գործառնութեանց պատասխանատուութիւնը վերագրելով իրեն, դնել զայն ուղղակի Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեան ներքեւ, ինչպէս էր նախորդ Յանձնաժողովն, և ուղղակի համարատու կացուցանել առ Ազգ. Ժողովն իւր կատարած գործառնութեանց համար եւ այսպէս գործօն վիճակի մէջ դնել զայն։

Վարչութեան կողմէ ներկայացեալ այս կարեւոր եւ ստիպողական առաջարկն յաջորդ Նստի Օրակարգն անցաւ։

Ժողովը լսելով նաեւ Ա. Թընկըրեան էֆէնտիի կողմէ ներկայացեալ գիր մը որ կը հարցնէր Վարչութեան թէ «Երուսաղէմայ պարտուց բարձման Յանձնաժողովն մինչեւ ցարդ միջոցներ ձեռք առա՞ծ է Կ. Պոլսոյ մերօզնէից վրայ եւս բաշխում ընել Ս. Յակոբայ պարտքն» սոյն հարցումն յղուեցաւ Պարտուց Բարձման Յանձնաժողովին։

6. Խնդիր Ընծայարանի բացման

Դիւանը Ժողովին հաղորդեց նաեւ Ընծայարանի մը բացման համար Կրօնական Ժողովոյ կողմէ փետր. 21 թուով ներկայացեալ առաջարկին և ծրագրին վրայ, Նախաձեռնութեան և Համարակալութեան Դիւաններուն կողմէ տրուած տեղեկագրերն, և որոշուեցաւ խնդիրն Օրակարգն անցնել։

ՕՐԱԿԱՐԳ

Կազմութիւն Նախաքննիչ Դիւանաց

Ապա, Ժողովն անցնելով Օրակարգին, ձեռնարկեց Նախաքննիչ Դիւանաց կազմութեան։ Դիւանի հրաւիրանօք քուէհամարի քննիչ կարգուեցան՝

Տ. Յակոբ վարդապետ	Ա.	Փափազեան
Կարապետ էֆ.		Իւթիւճեան
Ռէթէոս	»	Պէրպէրեան
Միհրան	»	Տէօվլէթեան

Քուէարկութիւն և քուէհամար կատարուելով, քուէից առաւելութեամբ Նախախաքննիչ դիւանք կազմուեցան հետեւեալ կերպով.

ՁԵՌՆՀԱՍՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

Մատթէոս Եպիսկոպոս Իզմիրլեան
Գարեգին Վարդապետ Թաթարեան
Միքայէլ Էֆէնտի Մամիկոնեան

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

Գաբրիէլ	Էֆէնտի	Նորատունկեան
Գասպար	»	Գասպարեան
Մկրտիչ	»	Մէզպուրեան

ԿԱԼՈՒԱԾՈՑ ԴԻՒԱՆ

Յովհաննէս	Էֆէնտի	Թորոսեան
Միհրան	»	Զօպանեան
Նշան	»	Պօյաճեան

ՀԱՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

Կարապետ	Էֆէնտի	Սրվաճեան
Գառնիկ	»	Յովակիմեան
Մկրտիչ	»	Ճանըմեան

ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

Յովհաննէս	Էֆէնտի	Նուրեան
Համբարձում	»	Մագաքեան
Ռէթէոս	»	Պէրպէրեան

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

Մինաս	Էֆէնտի	Զերազ
Յակոբ	»	Պօչնաքեան
Յարութիւն	»	Մերեէմտզուլի

ԻՐԱՒԱՍՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ
Յովհաննէս Քահանայ Մկրեան
Յակոբ Էֆէնտի Արշակ
Ղազար » Հովուեան

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ
Կարապետ Էֆէնտի Իւթիւճեան
Մկրտիչ » Մէլիքեան
Համբարձում » Ալաճաճեան

Քուէարկութեան աւարտման պահուն, Ս. Պատրիարք Հայրը ժողովատեղին եկաւ, առաջնորդութեամբ եկեղեցական և աշխարհական երեսփոխանաց և բազմեցաւ յիւր Աթոռ։

Ատենապետ էֆէնտի քուէից արդիւնքն յայտարարելէ յետոյ, կոչում ըրաւ ընտրելոց ազգասիրական զգացմանց որպէս զի ընդունելով իրենց յանձնուած պաշտօնը, փութան միանալ և ընտրել իրենց ատենապետներն, որպէս զի ատենապետաց դիւան կազմուելով կարելի լինի պատրաստել Քաղաքական ժողովոյ ընտրելեաց ցանկը։

Ապա Ատենապետ էֆէնտի խօսքն առ Ս. Պատրիարք Հայրն ուղղելով, «Ձեր Սրբազնութիւնք բացակայ էր, ըսաւ, երբ ժողովս վաւերացուց եկեղեցական երեսփոխանաց ընտրութեան տեղեկագիրն։ Վահան վարդապետի մասին Ձեր տուած բացատրութիւններէն կատարելապէս գոհ եղաւ ժողովս և թեր ու դէմ կարծիքները լսելէ յետոյ, փակեալ յայտարարեց միջադէպն և որոշեց նկատողութեան չառնուլ այլ եւս ներկայացեալ բողոքն։

Ս. Նախագահն.—Վահան վարդապետ բողոքելու իրաւունք ունէր, բայց ո՛չ այս տեղ, այլ Կրօնական ժողովին մէջ։ Ես բան մը առաջարկեցի, պէտք է նկատողութեան առնուիք զայն. կրնայ ըլլալ որ սխալ քայլ մ'առած լինիմ. քննութիւն կատարեցէք և կը լուծուիմ, զի ուխտ ըրած եմ Սահմանադրութեան հաւատարիմ մնալու, այլ եթէ հակառակն հաստատուի, զրպարտիչք պէտք է պատժուին։

Ատենապետ էֆ.—Ս. Հայր, եղած դիտողութիւնը տեղեկագրոյն մէկ օրինական թերութեան վրայ էր և ո՛չ այլ նպատակաւ։ Ժողովս գոհ է Ձեր բացատրութիւններէն, սխալման խնդիր չկայ բնաւ և այս միջադէպը փակուած կը նկատուի։

Բոլոր երեսփոխանք հաւանեցան Ատենապետ էֆէնտիի յայտարարութեան։

Ատեանը փակուեցաւ ի ժամ 6 1/2, յաջորդ նիստն երկու շաբաթէն գումարելու որոշմամբ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ Սէլամլըգի արարողութեան հանդէսը կատարուեցաւ Պէշիքթաշի Սինան փաշա մզկիթին մէջ։ Կայսերական կառքին մէջ Վեհ. Սուլթանին դիմաց նստելու պատիւն ունեցած էին Սպարապետ Օսման փաշա և Թիկնապահապետ Նամըգ փաշա։ Հանդէսէն յետոյ, Վեհ. Սուլթանը Եըլտըզի Պալատը վերադարձաւ բաց կառքով զոր Ինքն անձամբ կը վարէր։

Պարսկական դեսպանատան գործակատար Միրզա Ճէվատ Խան նախընթաց օրը Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ արտաքին գործոց Նախարար Ասիմ փաշայի եւ խորհրդական Ֆախրի պէյի հետ։

Նոյնպէս ռուսական եւ աւստրիական դեսպանք Պ. Պ. Նէլիտօֆ եւ Քալիչէ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցան Ասիմ փաշայի հետ։

Թուրք լրագիրք ևս յիշատակած են Մոնիթէօրի հրատարակած այն զրոյցը թէ Կրետէի նախորդ կուսակալ Ֆոթիատէս փաշա Հռոմի օսմանեան դեսպան պիտի անուանուի։

Էսթաֆէթ» հիմնաւոր չը նկատեր այս զրոյցն և կ'ըսէ թէ ամէն պարագայի մէջ, իտալական դեսպան Քորթի կոմսին Կ. Պոլիս վերադարձէն առաջ չը կրնար որոշուիլ Հռոմի օսմ. դեսպանին անուանումը։

Բ. Դուռը տրամադիր կ'երեւի, կ'ըսէ Նէօլոկօս, վերստին ձեռք առնուլ ելմտական խնդրոյն քննութիւնն որ ընդհատուած էր Վէթթէնտորֆ պէյի հիւանդութեան և ի վերջոյ յեւրոպա ուղեւորութեան պատճառաւ։ Կը հաւաստեն թէ ելմտական նախարարի խորհրդականին կողմէ ներկայացեալ ծրագիրը պիտի քննուի Թուրքիոյ պէտոյից տեսակէտով և թէ օգտակար կերպիւ պիտի գործածուին վիճակագրական այն բազմաթիւ տեղեկութիւնք որք մեծ խնամով պատրաստուած են Վէթթէնտորֆ պէյի կողմէ նոր ծրագրի մը համար, որ պիտի պարունակէ միանգամայն Հէվալէներու խնդրոյն փութով կարգադրման եղանակը։

Քիոսի աղետալի երկրաշարժին ժամանակ, յոյն սեղանաւոր Պ. Ծանի Սթէֆանովիչ ուղղելով սփոփանք մ'ընծայել իւր հայրենակցաց թշուառութիւններուն, յիշեալ կղզւոյն մէջ աղքատաց հիւանդանոց մը հիմնել որոշած էր, 5000 ոսկւոյ գումար մը յատկացնելով այս բարի նպատակին։ Հիւանդանոցի շինութիւնը թէպէտ սկսուած, սակայն ի վերջոյ բարձրագոյն հրամանաւ ընդհատուած էր, հարկ եղած արտօնութիւնը կանխաւ առնուած չըլլալուն համար։

Արդ, յունական թերթ մը բերկրութեամբ կը ծանուցանէ թէ շնորհիւ Յունաց Պատրիարքին Կայս. կառավարութեան քով ըրած ձեռնարկներուն, այս մարդասիրական հաստատութեան շինութեան համար հարկ եղած կայսերական հրամանագիրն ելած է և շինութիւնք վերսկսած են, ի մեծ գոհունակութիւն առատաձեռն նուիրատուին և կղզւոյն բնակչաց։

Հռոմի Օսմ. դեսպանատան նորընտիր երկրորդ քարտուղար Իհսան էֆէնտի նախընթաց օրը մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս յիւր պաշտօնատեղին։

Արաբական Էլ-Ահրամ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Սուէզի ջրանցքի խնդրոյն համար ի Փարիզ գումարեալ Դեսպանախորհրդոյն եգիպտական պատուիրակ Ֆախրի փաշա Եգիպտոսի կրթական նախարար անուանած է։

Նոյն լրագիրը կը յայտնէ նաեւ թէ փառաւոր մահարձան մը պիտի կանգնուի այն տեղն ուր կը հանգչի Իրլ զօրավարին մարմինը։ Կը յիշուի թէ անգլիացի զօրավարն սպաննուեցաւ Քէքէպանի ճակատամարտին մէջ։ (Մոնիթէօր)

Միջերկրականի ֆրանսական նաւատորմի որ Թունուզի ջուրերը կը գտնուի, Պիրէօսի առջեւ կ'սպասուի ի մօտոյ։ Նաւատորմը Պիրէօս անցնելէ առաջ, պիտի այցելէ Պէյրութ, Եաֆա, Հռոդոս և Հանեա։

Թաղային զինուորական վարժարանաց աշակերտներն այսուհետեւ իրենց պաշտօնական համազգեստով պիտի յաճախեն վարժարաններն, և անոնք որ համազգեստ չունենալ չուզեն, չպիտի ընդունուին։

Թուրք լրագրաց մէջ կը կարդանք.

Փիլիպէի մէջ Պուլղարներն հանդիսաւոր տօն մը կատարեր են ի յիշատակ անցեալ ապստամբութեանց մէջ կարեւոր դերեր կատարող բանաստեղծ Պոթէֆ անուն ապստամբապետի մը։ Փիլիպէի լրագիրը կը ծանուցանէ թէ այդ տօնին մասնակցեր են նաեւ կառավարական պաշտօնատարք ու Ըրզանլըքի կառավարիչն, և դրդիչ ճառեր արտասաներ են։

Արաբական Էլ-Զաման լրագիրը կ'ըսէ թէ այն պարագային յորում Եգիպտոսի օտար լրագրապետաց յանցաւորութիւնք խառն դատարանաց իրաւասութեան յանձնուի, Խտիվական կառավարութիւնը մտադիր է առաջարկել որ ամէն ոք որ Եգիպտոսի մէջ լրագիր մը հրատարակելու արտօնութիւն խնդրէ, 200 ոսկի թերթին երաշխաւորութեան և 200 ոսկի տպարանին երաշխաւորութեան համար թողու կառավարութեան քով։ (Մոնիթէօր)

Տեղական թերթ մը կ'իմանայ թէ կղզիներու շոգենաւուց երթեւեկութեան գները բարձրացնելու խորհրդոյն վրայ, ոմանք կ'աշխատին շոգենաւային նոր երթեւեկութիւն մը հաստատելու ձեռնարկել, Մախսուսէի հետ մրցման ելնելու համար։ Կղզիներու բնակիչք ևս հանրագրեր կը պատրաստեն Վեհ. Սուլթանին գթութիւնն հայցելու և խնդրելու համար որ Մախսուսէի Տնօրէնութիւնը չաւելցնէ իւր շոգենաւուց գները։

Արդէն այս յաւելում վերջնապէս որոշուած չէ դեռ և խնդիրը կ'ուսումնասիրուի։

ԼՈՆՏՈՆ ԼԱՆՔԱՇԱՅՐ
ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պ. Բաութ, գործակալ այդ ընկերութեան, հրաժարած լինելով, կը խնդրուի մուրհակաց (բօլիչէ) տէրերէն որ դիմեն Պ. Էտուար Լա Ֆոնթէնի, որ գործակալութեան գործերը կարգադրելու պաշտօն ստանձնած է։

Ժ. Պ. ՄՈՅՑՍ
5—10 Դեր-Տնօրէն

ՈՒԼՆԻԱ ԿԱՄ ԶԷՅԹՈՒՆ
ԼԵՌՆԱՅԻՆ ԱՒԱՆ Ի ԿԻԼԻԿԻԱ
ՆԿԱՐԱԳԻՐ
Տեղական, Կենցաղական, Բանասիրական և Լեզուաբանական.

Զէյթուն աւանի վրայ մանրամասնօրէն գրուած սոյն ընտիր և ընդարձակ գրքին պահուածներն արկածէ մը փրկուած և միայն սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են քանի մը գլխաւոր գրավաճառաց և կամուրջի մօտ հայ գրավաճառաց քով.

Գին 10 ղրուշ.

Բ. տպագրութիւն չպիտի լինի մասնաւոր պատճառաւ։

4—10

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Այս առտու

Պ. ԿԼԱՏՍԹՈՆԻ ԴԱՀԼԻՃՆ Ո՛Չ ԵՒՍ Է

ԼՈՐՏ ՍԱԼԻՍՊԸՐԻ ԹԱԳՈՒՀԻՈՅՆ ԿՈՂՄԷ ԿԸ ԿԱՆՉՈՒԻ

Լոնտոն, 12 յունիս, երեկոյ.

Երեսփոխանաց ժողովոյն մէջ, Պ. Կլատստոն ծանոյց թէ Թագուհին ընդունած է Նախարարութեան հրաժարականն և կանչած է զԼորտ Սալիսպըրի։

ԱԺԱՆՍ ՐԻՒԹԷՐ

Լոնտոն, 12 յունիս.

Երեսփոխանաց ժողովոյն այս աւուր նիստին մէջ, Պ. Կլատստոն յայտարարեց թէ յետ իւր վերջին պէկուցման զոր ըրած էր Թագուհւոյն, Ն. Վեհափառութիւն հաճեցաւ ընդունել Նախարարութեան հրաժարականը։ Պ. Կլատստոն յարեց թէ հրաժարականն ընդունուելէ անմիջապէս յետոյ, Թագուհին կանչեց զԼորտ Սալիսպըրի, որ այս վայրկենիս հաւանօրէն Ն. Վեհափառութեան քով կը գտնուի։

(Այս հեռագրեր եկած են մեր այս աւուր Քաղաքական Տեսութեան շարուելէն և առաջին երեսին տպուելէն յետոյ։

Այս հեռագրերէ կ'երեւի թէ Պ. Կլատստոն պնդած է իւր հրաժարման վրայ, և Պահպանողականք կոչուած են նոր Նախարարութիւն մը կազմելու։ Բայց Պահպանողականք պիտի յաջողի՞ն պաշտօն վարել [illegible] Խորհրդարանով։ Շատ հաւանական է որ չպիտի կրնան, մեր Քաղ. Տեսութեան մէջ նշանակեալ պատճառներով, և պիտի փութացնեն ընդհանուր ընտրութիւնները։ Կը մնայ տեսնել թէ ընդհանուր ընտրութիւնք ի՛նչ վճիռ պիտի տան. Պահպանողականք պիտի կարենա՞ն գործոց գլուխը մնալ, թէ ո՛չ, ինչպէս կը գուշակէ Տէյլի Նիւզ, Ազատականք մեծագոյն զօրութեամբ պիտի վերադառնան։)

ՄԱՍԻՍ
ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Յունիս 1

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Օգոստէ և Լրագրութիւն. Մ. ՆՈՐԻԿԵԱՆ

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ. Վիքթոր Հիւկօ.

ԱՌՈՂՋԱԲԱՆԱԿԱՆ. Յաւէտ [illegible]. ՏՈՔԹ. ՌՕՊԻՆՍՕՆ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ. 1882 է Գիշերն, (ԷՕԺԷՆ Ա. ՇԷՎԱԼԻԷ) Թարգմ. ՍԱԹԻՆԻԿ Գ. ՀԱՐԵՆՑ

ԳՐԱԿԱՆ. Կէն առասպելներն է Մէնիէ.

ԶԱՆԱԶԱՆՔ. Ի մահ [illegible] մը Պերաթէնի կամարջէն. ՀԱՅՑ

ՏԵՂԱԳՐԱԿԱՆ. Ճանապարհորդական Նկարագրութիւն. Մ. ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ՔԱՂՈՒԱԾ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԼՐՈՅ. Արտաքին, Ներքին, Ազգային.

ՎԷՊ. ՍԻՄՈՆԷ ԵՒ ՄԱՐԻ (ԿԷԶԱՎԻԷ ՏԸ ՄՈՆԹԷՊԷՆ) Թարգմ. Մ. ՁՕՊԱՆԵԱՆ

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 1 Յունիս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	(պանքայի)		110 7/8
3 » »	(վճառնկն)		110 1/2
3 » Բարիզի	(պանքայի)		22 80
» »	(վճառնկն)		22 87 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց.	(Միաց. D. Սէրի)	18 25
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	18 24 1/2
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	18 22
Բարձրագոյն գին	»	18 22 1/2
Նուազագոյն »	»	18 22
Կէս օրին	»	18 22

Փոխառութիւն 1858) » 1862)	A. Սէրի Գ. Կ. Ա. Ո.	33 20
» 1860) » 1863) » 1872)	B. » »	19
» 1865) » 1869) » 1873)	C. » Գ.	18 20

Իւնիֆիէ Եգիպտական

Երէկ երեկուան գոցուեցաւ	71 25
Այս առաւօտ բացուեցաւ Գ. Կ.	71 22 1/2
Կէս օրին	71 22 1/2

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԵՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Գ. Կ.	Անգլ. Լր.		3 18
Քրէտի Ժէնէրալ	»	»	Օսմ. »	7 8
Պանք տը Գօնս.	»	»	»	4 30
Սոս. Շանժ է վալէօր	»	»	»	3 30
Թրամուէյ	»	»	»	285
Րումէլիի երկաթուղի			Ֆր.	43 25
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ			»	285
Բաժնեթուղթ Լաւրիոնի			»	60

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
Ֆրանքնոց	»	87 28
Անգլիական ոսկի	»	110 20
Բոլ Իմբէրիալ	»	90 11
Քրիմից	»	51 12
Ռուպլի թղթադրամ	»	8 88
» արծաթ	»	89 30
Ֆիօրին	»	9
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	107 39
Վեցնոց	»	103
Հինգնոց	»	103
Մէթալիք	»	98 30
Պըլիճ	»	—
Թղթադրամ	»	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 12 Յունիս, ժամ 5 վայրկ. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ	99 9/16
Օսմ. » Սէրի Դ. բացուեցաւ	16 15/16
» » » գոցուեցաւ	17
» » » Ա.	33 1/4
» » » Բ.	19
» » » Գ.	17
Օթոման 1871	67 1/2
Փոխառութիւն 1877	79 3/4
Պանք Օթոման	12 3/8
Ռուսական փոխառ. 1873	92 1/2
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	64 3/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	86
Տայիրա Սանիէ	61 3/4
Տօմենիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)	83 3/4
Հունգարական պարտաթուղթ 4 0/0	—
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 386

Վիեննա, 12 Յունիս, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	124 55
Օսմանեան երկաթուղի	21 20

Բարիզ, 12 Յունիս, ժամ 3 վայրկ. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0	110 27 1/2
» » 3 0/0	82 25
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ. բացուեցաւ	17 10
» » » գոցուեցաւ	17 12 1/2
» » Սէրի Բ.	18 85
» » Գ.	16 90
Օսմանեան երկաթուղի	43 50
» Րէժիի բաժնեթուղթք	—
Պանք Օթոման	562 50
Քրէտի Լիոնէ	538 75
» Ֆօնսիէ	1365
Բաժնետոմս Լիոնի	1252 50
Սուէզի ջրանցք	2145
Ռուսական 5 0/0 1877ի	100
Իտալական Ռանթ	97
Եգիպտական միացեալ	325
Սպանիական (արտաքին)	59 1/2
Բրիօրիթէ Թիւրք	390
5 0/0 Հէլլէնական	337 50
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 21

ԱՌԱՋԻՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆՍ
ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ

31 ՄԱՅԻՍ

Շոգեկառքն ժամ 9ին կը խլէ զմեզ Ֆրանսական ոստանէն և կը մղէ դէպ արեւելեան հիւսիս։

Կը նշմարենք նուրբ պուրակներ, պաղպաջուն վտակներ և լուսինն, որ կ'ողողէ երկիրն իւր խորհրդաւոր նշոյլներով։ Բնութիւնն է միշտ բարի, և այն չարիքներ, 'զորս կը գործէ մերթ, չ'են աններելի, զի կը կատարուին առանց գիտակցութեան։ Ոչ կարկուտն գիտէ թէ պիտի ջնջէ հողագործի աշխատանքն, ոչ շանթն թէ պիտի կորզէ մարդկային կեանքեր, ոչ հովն թէ պիտի խախտէ հիւղ և պալատ, ոչ հեղեղն թէ պիտի քանդէ գիւղ և աւան, ոչ ծովն թէ պիտի խեղդէ նաւաստի և ուղեւոր, ոչ հրաբուխն թէ պիտի խանձէ մարդաշատ քաղաքներ և ոչ գետնաշարժն թէ գերեզմանատունի պիտի փոխէ ամբողջ ոստաններ։ Այլ մարդն ունի իւր չարագործութեան գիտակցութիւնն, և հետեւապէս իւր ոճիրներ կ'ազդեն զզուանք։ Եւ յայնժամ որքա՛ն սփոփիչ է դառնալ բնութեան, և, մոռնալով դահիճներն, ընկղմիլ անոր վեհ ծոցի մէջ, ուր գեղն չ'ունի չափ, սէրն կեղծիք և կեանքն կաշկանդ։

Կը հասնինք Պելժիք և կը կոխենք Նամիւրի առջեւ։ Այս սիրուն քաղաք, որ ունի 26,000 բնակիչներ, զետեղուած է անդ ուր Սամպրի և Մէօզի ջուրերն իրար կը գրկեն հանդարտ համբոյրներով։ Կայանին մօտ է այն հրապարակ ուր Լէոփոլտ Ա.ի արձանն կը բարձրանայ։ Անուանի է կաթողիկէն, որ ներքնակողմն կը պարունակէ Տէլվօի արձաններն, նաեւ տապանն այն աւստրիացի Տօն Ժուանի որ զսպեց Սպանիայի Արաբներն և շահեցաւ Լէբանդի նաւամարտն, ուր Սէլիմ Բ.ի 200 ցռկանաւներն փշրուեցան իրենց 30,000 առիւծասիրտ ենիչէրիներով։ Ոչ նուազ անուանի են հնախօսական թանգարանն, նախապատմական հնութիւններով ճոխացած, Սէն-Լու եկեղեցին, որ գեղաքանդակ ձեղունին տակ Յիսուսեաններն ապտարագած են երբեմն, և ամրակուռ միջնաբերդն, որ կը պարզուի ամփիթատրի ձեւով և կը հանդիսանայ Նամիւրի պահապան հրեշտակն։

Կը հասնինք Լիէժի առջեւ։ Այս գեղեցիկ քաղաք, որ ունի 120,000 բնակիչներ, զետեղուած է Մէօզի եզրին վրայ, մի սիրուն հովտի մէջ։ Անթիւ գործարաններ կը ցցեն իրենց ծխաններ, ձեւացունելով մի թաւ անտառ, մուխն և ածուխի փոշին կը յիշեցունեն մեզ Մանչէսթըրի սեւ ամպերն։ Օգրնելեյութեան պարտէզն հաստատուած է մի կղզւոյ մէջ, 'զոր Մէօզ և Ուրթ կը շրջապատեն։ Սէն-Լամպէռ հրապարակն կը պարունակէ քաղաքի մեծագոյն շէնքն, Արդարութեան պալատն, 1508ին հիմնուած. անդ է հնախօսական թանգարանն։ Սակարանն բացուած է մի շէնքի մէջ որ էր երբեմն եկեղեցի, Ս. Անդրէասի յիշատակին ձօնուած։ Գեղեցկագոյն տաճարն է Ս. Պօղոսի կաթողիկէն, որ ճարտարապետական զարդերն և արուեստագիտական հնութիւններն ունին մեծ համբաւ։ Համալսարանն ոչ նուազ հռչակաւոր է իւր ճոխ մատենադարանով, չքնաղ ամանեղէններով, բնապատմական հաւաքածոյներով և բնագիտական, բնալուծական և անդամազննական գործարաններով. նա, 1816ին հիմնուած, կ'աւանդէ իմաստասիրութիւն, գրագիտութիւն, ղրական գիտութիւններ, բժշկութիւն և իրաւագիտութիւն, կը պարփակէ հանքաբանական դպրոց, արհեստանոց և վարժապետանոց, և ունի իւր իրաւասութեան տակ բուսաբանական պարտէզ։ Բլուրին վրայ կը բարձրանայ Սէն-Մառթէն գոթաձեւ եկեղեցին, որ հռչակաւոր շէնքն կը յաջորդէ այն տաճարի 'զոր ապստամբ քաղաքացիներն այրեցին 1312ին, ողջակիզելով 200 ազնուականներ որք ապաստանած էին անդ, որպէս Կոյլ ողջակիզեց հայ նախարարներն Նախիջեւանի եկեղեցւոյն մէջ։ Միջնաբերդն, որ թանձր կողերն միւսած են լեռնակի գագաթին մէջ, կը պաշտպանէ քաղաքն և շրջակայներն և կը սպառնայ օտարին իւր վիթխարի թնդանօթներով։ Ձուլարանն, 1803ին հիմնուած, յանձնած է Պօնաբարդի օրով 7,000 թնդանօթներ և 1840-1858ին 3,000 թնդանօթներ զատ 123,000 հրացաններ. ասոնք հնձած են այնքան ծաղիկ հասակներ որքան ցորեանի դաշտն չ'ունի հասկ, և սակայն այն գրիչներ, որք կը հարուածեն մահու պատիժն, նուազ ջերմապէս կը մարտնչին պատերազմին դէմ։ Վիքթօր Իւկօ, գրագէտ որ հանճարն է սրտին և ոչ գանկին մէջ, կը սպառէ իւր պերճախօսութեան հզօրագոյն շանթերն, իւր քնարի քաղցրալիր վարդերն և կարկեհաններն և իւր սպանիական դաշոյնի պէս կուռ և հատու նախադասութիւններ, խլելու համար կիլիօթինէն մի յանցաւորի կեանքն. և սակայն կ'աստուածացունէ այն Նաբոլէոն Պօնաբարդ որ տենդոտ փառասիրութիւնն ջախջախեց մի քանի միլիոն անմեղ երիտասարդներ, սեւով ծածկելով անթիւ մայրեր և անհամար կոյսեր։ Եւ, իմաստասէրի և ոչ հայրենասէրի տեսակէտով, ի՛նչ կը նշանակեն այն հրաթափ յայտարարութիւններ 'զորս անմահ քերթողն արձակեց 1870ի պատերազմին ժամանակ. — «Ֆրանսացիներ, ջարդեցէք բոլոր Գերմաններն, այսինքն գործադրեցէք մահու պատիժն բիւրաւոր անմեղների վրայ։» Ուրեմն մեծագոյն իմացականութիւններն չ'են զերծ հակասութիւններէ, և կատարելութիւնն, որ չ'է տրուած ոչ մի ազգի, չ'է տրուած նաեւ ոչ մի անհատի։ Այս պարագայ նպաստած է կրօնական գաղափարի գոյացման, և անկատար մարդկութիւնն յօժարակամ ծնրադրած է այն էակի առջեւ որ իրեն վերապահած է կատարելութիւնն։

Եւ սակայն ո՞վ կրնայ ժխտել թէ Վիքթօր Իւկօ չը լինի, համեմատաբար, աշխարհի կատարելագոյն հեղինակներէն մին։ Նա ըմբռնած է գրագէտի կոչումն իբր քահանայի կամ դատաւորի պաշտօն, և ջանացած է ծաւալել սուրբ զգացումներ։ Թէեւ ժամանակակից մի գրականութեան որ կը ձգտի փոխուիլ պոռնկագրութեան, թէեւ շրջապատուած այնպիսի գրիչներէ որք, ոսկի դիզելու տենդով վառուած, չ'են խղճար շոյել խուժանի յոռեգոյն բնազդներն և չ'են ամաչեր նկարագրել մերկ ուսեր և մերկ սրուններ, նա մերժած է թաթխել գրիչն անբարոյականութեան տիղմին մէջ։ Նա ներկայացուցած է հանրակինն, այո, այլ քաղցրն տանջուած և ոչ հեշտանքին գրգռուած։ Նա ներկայացուցած է մերկութիւններ, այո, այլ լոկ անոնք 'զորս ցնցոտիներն կը թողուն նշմարել աղքատի մարմնին վրայ։ Նա երգած է սէրն, այլ ի՞նչ սէր.—Ոչ այն 'զոր անասունն կը զգայ մի ուրիշ անասունի նկատմամբ և որ կը դադրի յագուրդին հետ, այլ այն 'զոր մի հրեշտակ պիտի զգար մի ուրիշ հրեշտակի նկատմամբ և որ պիտի ընկղմէր յաւիտենականութեան մէջ։ Այն սիրահարներ, 'զորս կը պատկերէ իւր ազնիւ վրձինով, ունին վեհ սիրտ և ազնուական զգացումներ. անոնք չ'են նկատեր կինն իբր արծաթագին աղախին կամ անկողնի պատուանդան, այլ կը նկատեն 'զայն իբր մի նուիրական էակ որ առջեւ պէտք է ծնրադրել։ Այն սիրուհիներ, 'զորս կը հանէ թատրոնին վրայ, չ'են այն կիներէ որք կ'ամլին և կը մեռնին լոկ դրամի համար և որք կը հաշուեն Հրեայի պէս և կը հեղձուին սատանի պէս. Վիքթօր Իւկօի հերոսուհիներն իրենց գլխարկներէ և շրջազգեստներէ աւելի կը սիրեն իրենց ամուսիններ կամ բարեկամներ, կը փնտռեն հոգեհարուստ երիտասարդներն ընկերութեան յետին խաւին մէջ իսկ և կ'երթան մինչեւ աղբանոց երբ ապահով լինին թէ պիտի գտնեն անդ մի մարգարիտ, այսինքն մի զգայուն սիրտ. և, երբ պատահին իրենց մաստուրյարի, ի՛նչ սուրբ համբոյրներով կը գգուեն 'զայն և որպէ՜ս կը մեռնին անոր համար։ Վիքթօր Իւկօ, բարոյական դեղով արբշիռ, գրեթէ կ'արհամարհէ մարմնական գեղեցկութիւնն. նա ստէպ կը զետեղէ չքնաղագոյն հոգին տգեղագոյն կուրծքին տակ, զի գիտէ թէ մի փափուկ մարմին, որ կը պարունակէ դաժան սիրտ, հիացման տեղ կ'ազդէ սոսկում, մինչ այլանդակագոյն գլուխն կը հրապուրէ երբ անձնուիրութիւն ցոլայ ճակատին վրայ. այսպէս է որ մի ճառագէմ նաւաստի, որուն կիներն կը փախչին երբ տեսնեն 'զայն փողոցին մէջ, կը հանդիսանայ հրաշագեղ երբ նետուի վայրագ ալիքներն մէջ և, փրփուրէն ծեծուած և փայլակէն լուսաւորուած, իւր կոշտ ձեռքով բռնէ նաւաբեկ կոյսի ձիւնափայլ ծոցն և չը թողու 'զայն լինիլ ծովակուր։ Ստոյգ է թէ գրական Ոլիմպոսի Արամազդն ստեղծած է տիպարներ որք կ'աշխին մնալով արդի ընկերութեան մէջ. ստոյգ է թէ իւր հերոսներ և հերոսուհիներ կը խօսին մի լեզու որ կը թուի գերբնական. ստոյգ է թէ ներկայ սերունդին համար դժուար է ճանաչել իւր պատկեր այն դիցաբանական հայելոյն մէջ 'զոր նա յօրինած է. սակայն ոչ նուազ ճշմարիտ է թէ սովորական նկարագիրներն չը պիտի կարենային նոյնքան ազդել ժողովուրդին վրայ և յուզել հանրային խիղճն. նաեւ, լաւագոյն է վառել մարդկային ազգի երեւակայութիւնն, ստեղծելով բարձր անձնաւորութիւններ, որոց նա նկրտի հետեւիլ կամ հաւասարիլ. իմացականութիւնն կը նուաստանայ և նկարագիրն կը տարկանայ երբ մարդ զբաղի լոկ նիւթական շահերով, և անհրաժեշտ է արծարծել բարոյականն վսեմ օրինակներով, որք կը յիշուին մանաւանդ վտանգի ժամանակ և կը զրահաւորեն սիրտն ամէն աղէտի դէմ։ Հայնրիխ Հայնէ, Ալֆրէտ տը Միւսէ և ուրիշ բանաստեղծներ, երգելով իրենց յատուկ կիրքեր և ցաւեր, դծած են գրեթէ եսական ուղղութիւն. Վիքթօր Իւկօ երգած է ժողովուրդի ցաւերն և վիշտերն և ցոյց տուած է վէրքեր որք դեռ կը մնան կիսաբաց։ Նա չ'է եղած այն քնքուշ քերթողներէ որք շաքարով կը փարձատեն իրենց շնիկ և մեղրաջուրով կը տածեն իրենց կանարեան, այլ չ'ունին գութ հացակարօտ աղքատին համար և չ'են կարեկցիր հարստահար ժողովուրդին, 'զոր կ'արհամարհեն իսկ. նա տուած է անհուն կարեւորութիւն ընկերական խնդրին, 'զոր չ'է ներելի անգիտել և անտեսել։ Սիրելէ յետոյ իւր նմաններ, սիրած է իւր հայրենիքը. նա մերժած է աշակերտիլ այն դպրոցի որ կ'արտադրէ աշխարհաքաղաքացիներ, ծաւալելով մի ճապաղ վարդապետութիւն որ շատ կը նմանի ոսկեզօծ եղջերուաքարի։ Կայ բանաստեղծ որ նշանաբանն է երգել կին և գինի, արհամարհելով հայրենասիրութիւնն, որ ստէպ կայն կը հանդիսանայ ներշնչման առատ աղբիւր. Վիքթօր Իւկօ ոչ միայն պաշտած է իւր Բարիզ եւ իւր Ֆրանսա, այլ նաեւ վարած է գործօն դեր ազգային ասպարէզին մէջ։ Կենդանի դիւցազներգութիւն, նա գրեթէ միշտ քայլած է ժողովուրդին հետ, մերթ կանգնելով յաղթանակ եւ մերթ կրելով պարտութիւն. չ'է կքած ոխնայրն հզօրին առջեւ եւ չ'է հրապուրուած շլացուցիչ խոստումներէ, այլ նախընտրած է ծերանալ աքսորի մէջ եւ կրծել պանդխտութեան լեղի հացն. նա եղած է ճշմարիտ քաղաքացի, խաղաղութեան որպէս պատերազմի ժամանակ։ Սակայն, թէեւ մղած է ջերմ պայքարներ քաղաքական, ընկերական եւ գրական կենցաղին մէջ, գրեթէ միշտ իրեն առաջնորդ ընտրած է թոյլատուութիւնն. ամէն քերթողի պէս բարեպաշտ, զի կրօնն ունի իւր բանաստեղծութիւն, նա սիրած է լինիլ անկիւշայր թէեւ կղերին հետ անհաշտ, զի այդ ազատախոհ գրագէտ կը քարոզէ պաշտել Աստուած առանց դիմելու քահանայի միջնորդութեանն, նա տոգորուած է Աւետարանի հեզութեան ոգիով, եւ այս պարագայ կը սփռէ իւր ոճի վրայ մի անոյշ մելամաղձութիւն։ Այս ներողամտութիւն կը ներշնչէ հիացում, մանաւանդ գրական կրկէսի մէջ, երբ յիշենք թէ, թէեւ ընդհանրապէս բոլոր արհեստակիցներն կը պարսաւեն իրար, գրագէտներն աւելի հեռի կը մղեն այս ատելութիւն. Լորտ Պայրըն, արծիւ որ կտուցին մէջ կը մնայ մի անխիղճ քննադատութեան սլաքն, հաշչակած է թէ աշխարհի մէջ չը կայ նախանձ որ լինի աւելի կատաղի քան այն 'զոր գրագէտներն կը տածեն իրարու դէմ. ոչ Օթէլլոի մոլեգնութիւնն կը հաւասարի անոր. եւ ոչ այն մախանք 'զոր առաջին տարփուհին կը զգայ կանանոցին մէջ երբ տեսնէ մի ծաղկաթիթ հարճի յաղթանակն. Վիքթօր Իւկօ ոչ միայն զերծ մնացած է այս փոքրոգի զգացումէ, այլ ընդ հակառակն սիրած եւ խրախուսած է այն ամէն գրիչ որ չ'է վատ կամ լպիրշ։ Ահա յատկութիւններ, այնքան փայլուն որ կրնան ծածկել այս գրական աստղի բծերն։ Ժամանակն պիտի մերկացունէ գործն իւր թերութիւններէ, եւ գործն պիտի երեւի աւելի վսեմ եւ պիտի վառէ սիրտերն եւ պիտի լուսաւորէ իմացականութիւններն. Վօլթէռ պիտի ունենայ անիծիչներ, այլ Իւկօ պիտի օրհնուի յաւիտեան։

Ահա այն գաղափարներ 'զորս Լիէժի ձուլարանն ներշնչեց ինձ շոգեկառքի բազմոցին վրայ, առանց ներելու որ մանրախոյզ դիտեմ Պելժիքի ընդհանրապէս տափակ եւ նիհար դաշտերն, որոցմէ սակայն հմուտ մշակն գիտէ հանել առատ պաշար, մինչ պէլժ արհեստաւորն, աւելի ճարտար, կը փորձէ ամէն ձեռնարկ եւ կ'աջողի դիզել գանձեր։ Այլ բան է ձգել երկրին վրայ մի ակնարկ, տեսնելու համար թէ ունի հոծ բազմամարդութիւն, եւ ուղղել ժողովուրդին մի բառ, հասկնալու համար թէ չ'է մնացած առանց կրթութեան։ Արդէն Պրիւքսէլի, Լուվէնի եւ Կանտի համալսարաններն կը վայելեն համաշխարհական համբաւ, եւ ոմանք կը կարծեն թէ անոնք մի օր պիտի կարենան ջնջել այն չինական պատուար որ կ'անջատէ երկու տեղական ցեղերն, Վալոններն եւ Ֆլամանտներն, այնքան անհաշտ իրարու հետ որքան Ֆրանսացիներն եւ Գերմաններն որոցմէ սերած են։ Վալոններն եւ Ֆլամանտներն ունին տարբեր բարք, լեզու եւ կրօնական ձգտում, եւ շատ հաւանական է որ այս ոսոխ բանակներ չը լինին զինաթափ, մինչեւ որ Ֆրանսա նուաճէ մին եւ Պրուսիա միւսն։ Այլ շոգին չը գիտէ սահմանագլուխ եւ կ'արշաւէ անընդհատ, մինչ երկաթուղոյ պաշտօնեայն կ'աւետէ մեզ թէ հասած ենք Գերմանիա։

ՄԻՆԱՍ ՉԵՐԱԶ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

NOUVELLE CARTE GÉNÉRALE
DES PROVINCES ASIATIQUES
De l'Empire Ottoman
Dressée par H. Kiepert.

Նոր ընդհանուր աշխարհագրական քարտէս ասիական գաւառաց Օսմանեան Պետութեան. Գծագրութիւն Հ. Քիբերդի։

Սոյն նորատիպ աշխարհացոյց քարտէսը տիեզերահռչակ աշխարհագէտին Հ. Քիբերդի աշխատութիւնն է, խիստ մեծ խնամքով փորագրուած ըստ վերջին աշխարհագրական փոփոխութեանց։

Քարտէսին մեծութիւնն է 1 մէթր 60 սանթիմէթր երկայնութիւն և 98 սանթիմէթր լայնութիւն, և կը պարունակէ Հայաստան մանրամասնութեամբ, Քիւրտիստան, Ասորիք, Կիլիկիա և այլ մասունք Ասիական Տաճկաստանի, ինչպէս նաեւ Արեւմտեան Պարսկաստանի և Կովկասեան նահանգաց։

Ամբողջ քարտէսն լաթի վրայ փակցուած է և կը ծալլուի դիւրութեամբ, այնպէս որ կարելի է փոստայով ղրկել ամենէն հեռաւոր քաղաքներն։

Սոյն քարտէսն ունի նաեւ մի փոքրիկ ուրիշ քարտէս մը որ կը ներկայացնէ Ասիական Տաճկաստանի վիլայէթներու վարչական բաժանումը։

Գինն է երկու քարտէսներուն միանգամայն Մէկ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՈՍԿԻ։

ÉDITION NATIONALE
ŒUVRES COMPLÈTES
DE
Victor Hugo

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՎԻՔԹՈՐ ՀԻՒԿՕՅԻ
ԱՄԲՈՂՋ ԳՈՐԾՈՑ

Գործս մեծանուն բանաստեղծին, որ ոչ եւս է, ամբողջ գործոց պատկերազարդ տպագրութիւնն ըսկըսած է հրատարակել պրակ առ պրակ ամենագեղեցիկ տպագրութեամբ։

Սոյն մեծ գործին տպագրիչք ծախք խնայած չեն պատկերաց մաքրութեան ու գեղեցկութեան, թղթին ու տպագրութեան ընտրութեանը։

Ամբողջ գործն պիտի բաղկանայ 40 հատոր քառածալ, 250 մեծ և 2500 փոքր պատկերօք զարդարուած։

Իւրաքանչիւր հատորը պիտի բաղկանայ 5 պրակէ, գին միոյ պրակի 5 ֆրանք է։

Սոյն գործին բաժանորդ գրուիլ փափաքողք պարտին մեզ դիմել և ստանալ հետզհետէ երեւցած պրակներն վճարելով 26 ղրուշ։ Մինչեւ 7րդ պրակը լոյս տեսած է։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ
Ա. ՊԻՊԵՐՃԵԱՆ
Կ. Պոլիս Յակոբեան խան Թիւ 14

ՍԻՐԱՆՈՅՇ

(ՎԷՊ ՏԻԿԻՆ ԺՈՐԺ ՍԱՆՏԻ)

Տէր և Հրատարակիչ

Յ. ՔԷՆՏԻՐՃԵԱՆ

Կը ծախուի բոլոր հայ գրավաճառաց քով, [illegible]

Գին 20 ղուրուշ [illegible]

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

ԹՈՒՆԱՒՈՐԻՉ ՍԻՐՋԻՆԸ. — Հետաքրքրաշարժ վէպ Գ. Սարրաֆեանի, Պոլսոյ կեանքէն քաղեալ: Հեղինակը կը խնդրէ մեզնէ ծանուցանել թէ իր վէպի առաջին տպագրութեան մեծ մասն սպառած լինելով, չորս հատորի գինը 20 ղրուշէն 10 ղրուշի իջուցած է:

ԲՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, Պօյաճեան տպարանէն ի լոյս ընծայեալ մաքուր տպագրութեամբ և աշխարհագրական բազմաթիւ քարտէսներով ու պատկերներով: Գին 25 ղրուշ:

ԱՐԿԱԾՔ ԱՆԻՐՋԱԿԱՆՔ ՄԻՒՆԽՀԱՈՒԶԸՆ ՊԱՐՈՆԻ.—Վէպ գերմանական, Թարգմ. Ն. Մ. Խըթիճեան. —Գին 3 ղրուշ:

ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆ ՀԱՅԱՍՏ. Ս. ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ. — գրեց Գարեգին վրդ. Սրուանձտեանց. — Բ. տպագրութիւն, սըրբագրեալ. (շատ առնողին % 20 զեղչով) — գին 50 փարայ:

Ա. ՏՐՊԼ. — ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՔ ԾԱԾԿԵԼՈՑ ԿԱՄ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԹԱԳՈՒՆ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՑ. — Թարգմ. Ն. Ճիվանեան. — գին 15 ղրուշ:

ԼԷԹՈՅԻՖԻ ԱՍԱՐ (ընտրելի երկասիրութիւնք), բարոյական, նկարագրական, գիտական, և պատմական հատուածներ, խրատներ եւ. մուրհակներ, պայմանագրեր, նամակներ, աղերսագրեր. — յօրինեց Միհրան Աբիկեան. — գին 100 փարայ:

ՏԱՐԵՐՔ ՕՍՄ. ԼԵԶՈՒԻ. — (Բ. տպագրութիւն). —(նոյն) կը պարունակէ օսմ. պարսկ. և արաբերէն լեզուաց կանոններն մասնաւոր գրութեամբ մը. —գին 6 ղրուշ:

ՆՈՐ ԴԱՍԱԳԻՐՔ ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ (մատոր և գրաւոր. Ա. և Բ. տարիներու համար). աշխատասիրեաց Յ. Գ. Փափազեան. — Գ. տպագրութիւն, բարեփոխեալ և յաւելեալ. — գին 3 ղրուշ:

ՆԿԱՐԱԳՐԱԿԱՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՅԲԵՆԱԿ ԳԱՒԱՌՍ Արեւելեան Տաճկաստանի,— Տեղեկագրութիւնք Սարէն և Զորէն, Հնէն և Նորէն, պլտանի գիտնոց (Մ. Կ. Միրախորեանի) :— Ա. մաս 8 ղրուշ. Բ. մասը 10 ղրուշ: Գ. մասն ընդ մամլով:

ԼՈՖԹԸՆ եւ ՉԻՄՆԷԼ

ՄԹԵՐԱՆՈՑ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵԱՑ

ՔԻՒՐՔՃԻ ԳԱՊՈՒՍԸ, ՂԱԼԱԹԻԱ

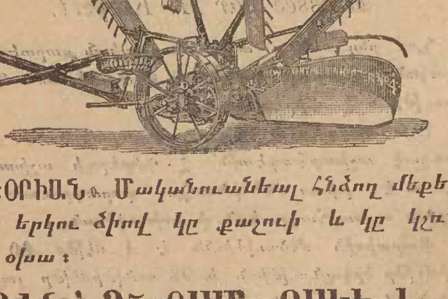

«ՕՐԻԱՆ» Մականուանեալ հնձող մեքենայն երկու ձիով կը քաշուի և կը հնձէ 300 օկա:

ԳԻՆ՝ 35 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ Է

Մեքենային կատարելագործութիւնը երաշխաւորեալ է: Գնողն երբ գոհ չլինի, կրնայ ետ առնուլ իր ստակն:

502

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԿԵՐԻ

Ճէնուտը ճէնապը միւլիւքեանէ մուայէնաթը իչուն միւպայեասը միւնադատատ օլտուղը էվվէլճէ իլան գըլընան լահմըն չէրայիթի մուգարրէրէսի իլէ պէհէր գըյէյի ճէտիտի պէշ ղրուշ օն սէքիզ փարայա թալիպի եօհտէյինտէ օլուպ հազիրանը բուտինըն պէշինճի չարշէնպիհ կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթայա թալիպ օլանլարըն լէվազըմաթը ուտուլմիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր:

30 մայիս 1301 1—3

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Երզաք անպարը խարճէռի իչիւն միւպայաա խիլէճէք սիպիր եաղընըն գարարը գաթիսի հազիրանը բուտինըն պէշինճի չարշէնպիհ կիւնիւ վիրիլէճէկինտէն թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզքիւրտէ Խազինէյի Խասսայի շահանէտէ պուլունմալարը իլան օլունուր:

26 մայիս 1301 3—3

Ա. Յ. ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԵՐԳԵՑՆԵԱՆ ԳՈՐԾՈՑՆԵՐՈՒ

Ղալաթիա, Թիւնէլի քով, Թիւ 28

[illegible]

56—40

ՇԵՂԱՆԻ ԲՈՄԲԵԼԻ

ՑԱՐԳՑԵԼԻ ՀԱՑՐ ԳԵՐՄԱՆՈՅ

Նման «Շարթրէօզ» ի գինւոյն, ախորժահամ և յոյժ առողջարար ըմպելի մ'է և մեծապէս կը դիւրացնէ մարսողութիւնը:

Գլխաւորապէս կը գտնուի Գ. Պէրլժէն եղբարց քով, Ղալաթիա, Սիրթէ Ֆրանսեզ:

DRAGÉES MEYNET
D'EXTRAIT NATUREL
DE FOIE DE MORUE

Որքան անձինք կը հրաժարին՝ թէ՛ իրենց և թէ՛ իրենց զաւակաց համար՝ Մօրիւ ձկան իւղի օգտակար գործածութեան, իւր ազդած զզուանաց պատճառաւ: Փարիզի գեղագործ Մէյնէէ Մօրիւ ձկան իւղէ բնական մաղձին նոյն ծագումն, նոյն բնական կազմութիւնն ունի, ինչ որ ունի իւղն (թխագոյն ձկմուրիս իւղ): Կը պարունակէ անոր բոլոր կարգաւորիչ յատկութիւններն և առաւելութեամբ կրնայ գործածուիլ անոր տեղ ամեն պարագայի մէջ, առանց ունենալու անոր անպատեհութեանց և ո՛չ մին: Արդարեւ բնաւ յառաջ չբերեր ստամոքսի յոգնութիւն, և ամենափափուկ տղաք, ամենաքնքուշ աղջիկն դիւրութեամբ կը գործածեն զայն Մէյնէէ շաքարահատի կամ Մէյնէէ հատիկներու (փոքր շաքարահատք մանկանց համար) ձեւին տակ:

Այդ Շաքարահատք ամենազօր դարման են ընդդէմ արեան պակասութեան, վատութեան, դեղնութեան, կուրծքի հիւանդութեանց, արեան ապականման, ոսկրախտից, ուժահատութեան, ախորժակի պակասութեան, ծերոց տկարութեան, և կը զօրացընեն մանկութիւնն և պատանեկութիւնը:

Մէյնէի շաքարահատք ամենաթանկագին ծառայութիւններ կը մատուցանեն այս երկրին մէջ, ուր վերոյգրեալ հիւանդութիւնք կը տիրեն: Իրենց գործածութիւնը կը յանձնարարուի մանաւանդ այս միջոցիս, ուր բազմատեսակ իւղեր կը վաճառուին որբ Մօրիւ ձկան ճշմարիտ իւղ չլինելէ զատ ամեն ինչ են:

Մանրամասն իւղոց խոկ կեղծեր և նըմանութիւններ կը պատրաստուին Կ. Պոլսոյ մէջ իսկ: Թուրքիոյ համար ընդհանուր մեծավաճառ և Ներկայացուցիչ

Ժ. ԱԼԻԲՐԱՆՏԻ

Դեղարան Տէլլա-Սուտա, Բերայի մեծ փողոց, Թիւ 169

ԵՐՈՒԱՆԴ Մ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՍԵՒ ԵՒ ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ՄԱԶԻ ՆԵՐԿԵՐՈՒ

204. — Մահմուտ փաշա փողոց, Թիւ — 204

ՍԵՒ ՆԵՐԿ

Թուրքիոյ մէջ պատրաստուած եւ գործածուած սեւ ներկերուն վրայ իմ կատարելագործեալ բաղադրութեանս առաւելութիւնը յաճախորդք դէթ մի անգամ փորձելով կրնան հասկնալ:

ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ՆԵՐԿ

Կան այնպիսի մազեր որ ի բնէ շագանակագոյն բայց ճերմակ մազերով խառն են: Իմ բաղադրութիւնս, որ տասն վայրկեանի մէջ մազերն իրենց բնական գոյնին կը դարձնէ, առնուազն մինչեւ մէկ ու կէս ամիս կրնայ տեւել, առանց անոնց բնական փայլունութիւնը կորսնցնելու, որով կը գերազանցէ Եւրոպայէ եկած սեւ և շագանակագոյն նմանօրինակ ջուրերը, մանաւանդ որ քիմիական բաղադրութեամբ վնասակար հետեւանք յառաջ չբերեր բնաւ: Վերոյիշեալ ներկերը գործածելու եղանակին վրայ տեղեկութիւնք կը տրուին վաճառատանէս:

Գիները յոյժ գոհացուցիչ են:

Շատ գնողներու համար 20 0|0 զեղչ կը լինի: 45—52

25.000 ՖՐԱՆՔ ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

Դիմել առ [illegible] ԱՐՇԱԳՈՅՆ ԳԻՒՏԵՐԱՅՈՒՆ, Բերայի մեծ փողոց, [illegible]

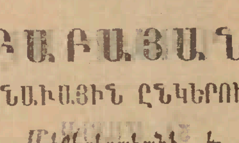

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվէրբուլէ, Մէջիթէրանէէ և Օտեսայի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պրը»
Արգիստ	2,500	Ռոճըրս
Ալֆատիա	2,500	Քրուիքշանք
Լաքոնիա	2,500	Ռէիքս
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ
Բօսֆէլիա	2,800	Ֆօթըրճիլ

Նըմէրէ շոգենաւը ամսոյս 30ին Լիվըրբուլէն պիտի կ'մեկնի:

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար:

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց:

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ. Գործակալք

515

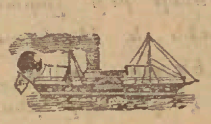

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ընդ մէջ Անվէրսի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2,000	Լէօրանդօ	4,500
Ալնէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարատին	2,500
Պասսանօ	3,500	Մէլօ	2,000
Պօրօտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրաւօ	2,000	Օթելլօ	5,000
Գէյրօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիբտօ	2,500	Օդրանդօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օդդօ	2,000
Գադօ	2,000	Բաուբֆիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բալէրմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բասդէր	1,700
Տօմինօ	1,800	Քիդօ	2,800
Էլպէօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Տրադօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Րօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Րօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րօմէօ	3,500
Կալիբէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիդտանօ	2,200	Սաբֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրօտօնօ	2,200	Սօրէնդօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հիւմպէրդ	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ճիւզ	2,300	Քաանդօ	3,600
Քէլրօ	2,000	Նէտտօ	3,600
Քօֆֆօ	2,200	Զէպրա	1,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	140

Պօրթօֆինօ շոգենաւը, նաւապետ Սդէնտիֆ, ամսոյս 26ին Հըլլէն մեկնած է, Զմիւռնիա հանդիպելով Պոլիս գալու և անկից Օտեսա երթալու համար:

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ Գործակալ

Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միւմթազ խան Ղալաթիա

514

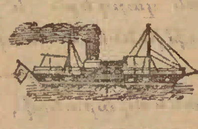

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք ամեն տասն օրը մէկ կը բանին Լիվէրբուլի և Մէջիթէրանէի միջեւ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ադրիա	3,000	Մորոքքօ	2,500
Ալճէբօ	3,000	Նանթ	2,500
Պոդնիա	4,600	Բալմիրա	5,000
Պալդէք	2,500	Բալմիրա	3,000
Պըլթիճ Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Նէֆալոնիա	5,000	Սիդիա	4,600
Քաղալոնիա	4,700	Սարաչօսա	3,000
Շէրպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Ցէմէրարա	2,500	Սիտօն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Քէտար շոգենաւը, նաւապետ Ռայթ, ամսոյս հասած է ի մօտոյ Լիվըրբուլ կ'ուղեւորի Զմիւռնիոյ ճանբով:

Սորոգոյեալն պատնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Գանատայի ուրիշ և ուէ նաւահանգստի համար:

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ Գործակալութ

Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան Ղալաթիա

511

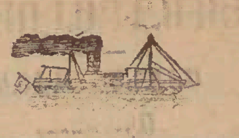

ԻՆՏԻԱԿԱՆ [illegible] ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՐԱՄԱՆ ԵՒ ՄԱՐՔԻԵԱՆ

Ն. ԲԱԲԷԼ եւ ԸՆԿ.

[illegible]

516 Մանէմէ փողոց, Թիւ 141

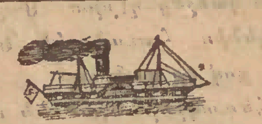

ՖՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվէրբուլի և Աւետեւեայ միջեւ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆավօնեան	3700
Ալզուրեան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլուեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթենեան	2500	Իպէրիան	5500
Արապեան	3700	Իլիրեան	5500
Պավարեան	6000	Իդալեան	5500
Պուլկարեան	6000	Լէսպեան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սայրէնեան	2000	Լիապէ	800
Տուրոյ	700	Օրօրթոյ	700
Էճիբթեան	3700	Բէրսեան	3800
Ֆալեան	3700	Վալէնսեան	6800
Ֆալէրնեան	3700	Վիրճինեան	6800

Ալճէրեան շոգենաւը, Նաւապետ Լաուրանսոն ամսոյս 18ին պիտի կ'սպասուի:

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ Գործակալ

Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միւմթազ խան, Ղալաթիա.

Նաւատեարք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվըրբուլ

Գործակալութիւնք

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնթէն.
Ճիպրալդար, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.
Մալդա, Ա. Քամիլէրրի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրօկորտադոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ռէդոլ և ընկ.

512

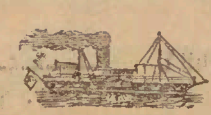

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվէրբուլի և Մէջիթէրանէի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբուս	4200	Օսայրիս	3000
Ֆէրօս	4000	Մէֆիս	3000
Օսմանլի	4000	Բերա	3000
Սեսոստրիս	3250	Ադլանդիք	1700
Թիպս	3250	Լոդիւս	800
Մարէօտիս	3250	Օլինտա	800
Մարիօթիս	3250	Սեսիլ	700

Օսայրիս շոգենաւը, Նաւապետ Բոլ, ամսոյս 5ին Լիվըրբուլէն պիտի կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով:

Ադլանդիք շոգենաւը, Նաւապետ Լօքհէդ, Սամսունէն վերադարձին և ի մօտոյ պիտի ուղեւորի ի Լիվըրբուլ:

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ. Մէյտանճըգ փողոց, Պոլիս

Տնօրէնութիւն, Լիվըրբուլ

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

515 31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրբուլ

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

JOB

Le Papier JOB a obtenu 41 méd. 10 en or, 9 dipl. d'honneur et mis 8 fois hors concours. JEAN BARDOU ne fabrique que cette marque protégée par 52 jugements et arrêts et signé J^n Bardou

Nul doute que dans un temps très prochain tous fumeurs de cigarettes ne fassent usage que de ce papier seul bon !! — La fabrication du JOB occupe plus de 800 ouvriers. — Maison fondée en 1840. —

EXPLOITATION GÉNÉRALE A TOULOUSE.

Demander ce Cahier chez tous les Débitants de Tabac.

1882Ի ԳԻՍԱՒՈՐԸ

Այս Հռչակաւոր վուշեայ սիգարի թուղթը որ ամենաքնտիր տեսակէ է, կը յանձնարարուի ծխողաց: Մայրաքաղաքի բժշկական վարժարանը փորձելով հաստատած է թէ և ոչ մէկ թունաւոր բուսական նիւթ կը պարունակէ: Ընդհանուր շտեմարանն է՝ բոլոր Տաճկաստանի համար Ղալաթիա, Մոմհանէ փողոց Սիրթէ Ֆրանսեզ, 82 թիւ, Գ. Զաքարիա Մարանկիտէսի վաճառատունը:

Կը գտնուի նաեւ Կ. Պոլսոյ և Ղալաթիոյ բոլոր ծխավաճառաց քով:

66-78

N. 4.

Տօգթէօր Ժիպէրին խտալու գանը թէմիզլէյիճի չէքէրլէրի չիմտիյէ գատար մալիւմ օլան պու միսիլլիւ չէքէրլէրին էն ալասը վէ էն էյվէնի տիր: Շուրուպլարըն իւզէրինտէ օլտուղու կիպի չէքէր գութուլարընըն իւզէրինտէ տախի Ֆրանսա հիւքիւմէթինին մավի տամկասը մէվճուտ օլմալը վէ գըյլինտէքի ծիպէր վէ Պուլթինի իմզալարը գըրմըզը միւրէքքէպլէ մուհարրէր պուլունմալը տըր: Հէր էճզաճը վէ տրոկիսթլէրտէ պուլունուր: Տէբօսու Ղալաթա կէոմիւկճիւնիւն գարշըսընտա Մ. Զէրմաթինին մաղազասընտա տըր:

ԱԶԴ

ՈՏԻՑ ԿՈՇՏԵՐԸ

ՀԻՄՆՈՎԻՆ ԵՒ ԱՌԱՆՑ ՑԱՒԻ ԿԸ ԲՈՒԺԻՆ

Ցաւուկ դեղէ մը, պատրաստեալ

Ի Մ. ՔԱՍԹՈՐԻՏԷՍԷ

ԴԵՂԱԳՈՐԾ

Իւրաքանչիւր սրուակի գինն է

5 ղրուշ

Կը գտնուի Մ. Քասթօրիտէսի քով, Ղալաթիա, Քարաքէօյի կամուրջին մօտ, Թիւ 5

ԺԻՐՈՏԷԼԻ ԲԱՍԹԻՅԼՆԵՐԸ

ՆՈՐՎԷԿԻՈՅ ՄԱՔՈՒՐ ԽԱՅԾՂԱՆՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ

ԾՆՋՈՒԵԼՈՎ ԵՒ ՈՒՏՈՒԵԼՈՎ Կ՚ ՆԵՐԳՈՐԾԵՆ

ԸՆԴԴԷՄ

ՀԱՐԲՈՒԽԻ, ՊՐՈՆՇԻԹԻ, ԴՈՒՄԻ, ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՁԱՅՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ, ԽՌՉԱԿԱՏԱՊԻ

Մեծապէս նախընտրելի են Քապսիւլներէն եւ շաքարահատներէն, որք կը բռնաւորեն ստամոքսն առանց ազդելու շնչառութեան խողովակաց վրայ:

ԺԻՐՈՏԷԼԻ ԲԱՍԹԻՅԼՆԵՐՆ ԵՆ

ԽԱՅԾՂԱՆԻ ՄԻԱԿ ԲԱՍԹԻՅԼՆԵՐՆ

Վարձատրեալ Փարիզու 1878 Տիեզերական Ցուցահանդէսի կողմէ: Նախարարութեան որոշմամբ եւ ըստ խորհրդոյ Առողջապահական ժողովոյ, փորձերու ենթարկուած են եւ Ռուսիոյ մէջ թոյլատրեալ կայսերական կառավարութեան կողմէ, ըստ հաւանութեան կայսերական բժշկական խորհրդոյ:

Իւրաքանչիւր տուփ կը պարունակէ 70 բաստիյլ

Խնդրեմ ետ Տնօրինութեան զործարանի եղանակէ մասին

Ա. ԺԻՐՈՏԷԼ

Դեղագործ ի Սէնդ-Մէնհուլ (Մարն)

(Պահանջել Գործարանի կնիքն)

Այս Բասթիյլները ծծելու միջոցին, շնչուած օդը կ'առնու խայծղանին շոգիներն զորս ուղղակի կը տանի հիւանդութեան տեղը: Ներգործման այս մասնաւոր եղանակին եւ փանգամսյն իրենց բաղադրութեան պատճառաւ է որ այդ Բասթիյլներն այնքան ազդու են այն ամեն հիւանդութեանց մէջ, որոց համար խորհուրդ կը տրուի խայծղան գործածել:

Յոյժ օգտակար են ծխողներու, այն անձանց որք կը յոգնեցնեն իրենց ձայնը եւ անոնց որք իրենց աշխատութեանց մէջ գրգռիչ շոգիներ կամ փոշիներ շնչելու ենթարկեալ են:—Ֆրանսայի եւ օտար երկրաց մէջ, այս Բասթիյլներու անհուն յաջողութիւնը կը հաստատէ իրենց անվիճելի գերազանցութիւնը:

Գլխաւոր կեդրոնատեղին է Դեղագործական Մթերանոցն, Ղալաթիոյ մեծ փողոց, Թիւ 35: Կը ծախուի ամեն գլխաւոր դեղավաճառաց քով:

ՆՈՐՏՏԱՅՉԷ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՄԲՈՒՐԿ

Յիշեալ ընկերութիւնն հրդեհի դէմ կ'ապահովագրէ տուներ, կարասիներ, խանութներ և ապրանքներ յոյժ շահաւէտ պայմաններով, միջնորդութեամբ իւր ընդհանուր գործակալութեան

ՇԻՆՏԼԷՐ ԵՒ ԱՍՏՈՒԾԱՏՈՒՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ, ՃԷԼԱԼ ՊԷՅ ԽԱՆ

505

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ 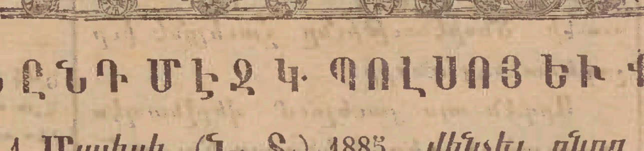 ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 Մայիսի (Ն. Տ.) 1885, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	0	1	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	60	62	64	66	
	Առաւօտ												Իրիկուն													
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլի	6 17	6 50	7 15	7 42	8 14	8 43	9 12	9 42	10 20	10 39	11 17	11 49	12 49	1 49	2 21	2 58	3 27	4 3	4 34	5 10	5 39	6 12	6 32	7 ...	7 30	...
Գում-գաբու	6 28	7 ...	7 27	7 53	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12 ...	12 59	2 ...	2 32	3 9	3 38	4 14	4 45	5 21	5 50	6 23	6 42	7 11	7 41	...
Ենի-գաբու	...	...	...	7 57	...	8 58	...	... ...	10 34	10 53	11 32	12 4	1 3	2 4	2 36	3 13	3 42	4 18	4 49	5 25	5 54	6 28	...	7 15	7 46	...
Տավուտ փաշա	...	...	...	8 ...	...	...	...	... ...	10 37	10 56	11 35	12 7	1 6	2 7	2 39	...	3 45	...	4 52	...	5 57	6 31	...	7 18	7 49	...
Սամաթիա	...	...	...	8 6	...	9 4	...	... ...	10 42	11 1	11 40	12 12	1 11	2 12	2 44	3 19	3 50	4 24	4 57	5 31	6 2	6 36	...	7 23	7 54	...
Եետի-գուլէ	6 37	7 10	7 41	8 12	8 33	9 10	9 31	10 1	10 46	11 4	11 45	12 15	1 14	2 17	2 47	3 24	3 53	4 30	5 ..,	5 37	6 5	6 39	6 52	7 26	7 59	...
Մագրիգիւղ	6 48	7 23	8 ...	8 24	...	9 22	...	... ...	10 58	... ...	11 58	... ..	... ...	2 29	...	3 36	...	4 42	...	5 49	...	..	7 6	...	8 10	...
Այ Ստեփանո	...	7 33	8 14	8 34	...	9 32	...	... ...	11 8	... ...	12 9	... ..	... ...	2 39	...	3 46	...	4 52	...	5 59	...	...	7 18	...	...	...
Քիւչիւք Չէք	...	...	8 25	...	...	...	...	... ...	... ...	... ...	12 18	... ...	... ...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	7 27	...	...	...
....	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23		25	27	29	31	33	35	37	39	61	63	65	1	67	
	Առաւօտ												Իրիկուն													
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէք	...	6 34	...	...	...	...	... ...	... ...	... ...	... ...	......	...	...	...	1 40	...	...	...	...	...	...	...	...	6 38	... ...	...
Այ Ստեփանոս	...	6 44	...	7 45	...	8 44	... ...	9 38	... ...	... ...	11 20	...	...	...	1 51	...	2 58	...	4 4	...	5 11	...	6 27	6 51	... ...	...
Մագրիգիւղ	6 ...	6 55	7 24	7 57	...	8 55	... ...	9 49	... ...	... ...	11 31	...	...	...	2 3	...	3 9	...	4 15	...	5 22	...	6 83	7 5	... ...	...
Եետի-գուլէ	6 13	7 8	7 37	8 11	8 38	9 9	9 37	10 2	10 12	11 12	11 44	...	1 15	1 44	2 16	2 52	3 22	3 58	4 29	5 5	5 36	6 12	6 53	7 26	7 58	...
Սամաթիա	6 17	7 12	7 41	8 15	8 42	9 13	9 41	... ...	10 16	11 16	11 48	...	1 19	1 48	2 20	2 56	3 26	4 2	4 33	5 9	5 40	...	6 57	...	8 2	...
Տավուտ փաշա	6 22	7 17	7 4	...	8 47	...	9 46	... ...	10 21	11 21	11 53	...	1 24	1 53	2 25	3 2	3 31	4 7	4 38	5 14	...	...	7 2	...	8 7	...
Ենի-գաբու	6 25	7 20	7 49	8 21	8 50	9 19	9 49	... ...	10 24	11 24	11 56	...	1 27	1 56	2 28	3 5	3 34	4 10	4 41	5 17	5 46	...	7 5	...	8 10	...
Գում-գաբու	6 30	7 25	7 54	8 26	8 55	9 24	9 54	10 11	10 29	11 29	12 1	...	1 32	2 1	2 33	3 10	3 39	4 15	4 46	5 22	5 51	6 22	7 10	7 40	8 15	...
Կ. Պոլիս	6 39	7 34	8 3	8 35	9 4	9 33	10 3	10 20	10 38	11 38	12 10	...	1 41	2 10	2 42	3 19	3 48	4 24	4 55	5 31	6 ...	6 31	7 20	7 50	8 24	...
....	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մագրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բանող կառախմբոց մէջ։— Ուրբաթ և Կիրակի օրերն թիւ 20 կառախումբը կանգ պիտի առնու ի Ֆլօրիա: